

MS

111

in cœde apicis ut q̄ beate
est semper misericordia solē
præta columus ex apicis
te patrocinia seruam.
D. Gōn̄i mēm lāp̄a z hu

le voto tñmēb̄.
qui nos oñ..
iñm̄ diei festi

Cod. ms.

10

oñ ab inimicis perip
to licet ī uictus tam̄ ce
stare ep̄. Post hec hulce
victus rex glōsus occidi
tur & hostibz cabie ī gnu
ente lampitus cathedra
egall p̄uacit. **R** Alm̄a
Cand̄ phara **Iñ** de
mūndus licet ī dñm̄

te tristis te tribui
ut ad esco famule tue
et da ut quors hodie fer
ta celebaram̄. eoz m̄itas
em̄issionibz adiuue
Sanctus **Iñ** iur. p
lāmpitus iñ uicta
te tristis nobili pro
sapia ortus plausus
uicis tradituc littérali
buenus scencia. apd
autem sp̄u sō in uicta
remorante illos diuos

bis expulsus est. & lā
p̄us ad palaciū p̄ipum
monachū tñc tenen
tis uocatis ī ep̄atum
honorifice reponit. Tñc
duo fr̄es scelerati gaip
is felicis ac richelius
ad uersus famulos lā
p̄a in succerent. et
multiplici calamitate
dos astigentes. Quid c
a ep̄i cluences lampo

mūdūt. Amūpōs ḡ su
sceleris cōplicibz ep̄m
qui bīc hōte ap̄uo leo
dīū mānēt at adūt. E
p̄istopius aut̄ tota illa
nocte in oratione con
muni. et p̄uata de su
dans circa vñtū dier
tandē se festū sponsi de

gallū uirginatatis p̄ma
vuit coronā. ¶. **W. i.**
Erat eīu beatissima
rich audis nobilis
sma genē pulchra fāce
pulcerorū fide uia diues
ita regio cultu adorna
ta sic um p̄atry tomā
v̄ patris spōsa. & sub

1.

Opera - Sabbathi sunt.

- 1 Vacare
- 2 coniungere ad coem.
- 3 In coetu tractare Verbum Dei:
- 4 Sacraamenta & sacrificia ad ministrare.
- 5 Creaturarum actiones
- 6 Preces
- 7 Oblationes.

In Genesim commentaria viri
clarissimi Pauli Fagii.
1546. 15 Novem.

2

11.

3

Argumentum primi Capitis

Ostendit Moses afflatus & instinctu spiritus
sancti, mundum non ab aeterno, neq; casu, aut
fortuito, sive ex elementis confluentibus sit
quidam philosophantur dixerit extitisse, sed
a Deo Opt: Max: per Potentiam vocis sui ex
mundo extitum esse, id eo ordine quem no-
bis hic Moses describit, ab eodemq; Deo perpetuo
sustentari, gubernari, & conservari iuxta il-
lud Hebreorum 13: qui moderatur omnia vobis
potentia sua. & iuxta illud Iohann: scapulare ^{mansi} quod proprie
^{modo} tempus operatur, & ego operor. Finis autem
cuncti mundi est ut ego videntibus inaudita
Dei cognoscantur, aeternam scilicet Dei potentiam,
divinitatem, beatitatem, & sagientiam ad Romi
cap. Ipsi sumus solam ne summum bonum con-
narus, timoreamus, colamus, fidamus, omniaq;
bona ab ipso solo & genitis & futuri seculi ex-
pectemus.

Sequuntur nunc obser-
uationes in hac cap.
Primum.

Prima

Mundus &c quecumq; in ea sunt non aeterno,
nec casu, nec ex diacente materia extiterunt. Sed
omnipotenti verbo dei ex nihil condita sunt.

Secunda

Impie ergo sunt opiniones, stoicorum, d. Epica-
riou, judeum alijs stoici sanctet, materiam
mundi non factam, sed aeternam esse sentiunt,
alijs mundum casu extitisse affirment.

Tertia

Deus etiam omnis omnipotentia sua, omnia sicut
quasi vno momento condidit gotuit, tamen ut
est mens omnium sapientissima, d. Deus Ord-
inis, non confusiois, ita omnes creaturas spatio
sex diecum, sapienter, certo consilio, eleganter
ordine, unam post aliam condidit atque produce-
ce, d. ad certam utilitatem deinceps voluit,
in quo aeterna eius sapientia, ita nobis confide-
tum a proponitur, ut d. nos illam in omnibus no-
stris, imitemur, nihil temere & confuse, sed
prudente

4.

prudenter & sapienter certior consilio, maxi-
mo in Ecclesia eius Tuxa i. Casm. 4. Oia
decenter & secundum ordinem sunt, eorumque
exemplum diuinae sapientie.

Quarta

Opera creationis non unius tantu' genitae,
sed omnium trium personarum in diuini sunt,
Pater filios, Filius spiritus sancti. Pater per-
sona generans, in principio cœavit Deus. Filius,
deus dicit Deus fiat lux, est enim filius æter-
ni verbum patris, per quod omnia facta sunt.
Spiritus sanctus denotatur ibi. Et spiritus dei
suscipitur.

Quinta

Quod terra hominum fructorum animantium
ad modum etmodum habitaculum est. Quodq[ue]
tot genera herbarum, arborum, frugum, animalium
verum, in usum utilitatem hominum præsudie
istut non sit exprima sua natura condicioneis,
qua confusum adhuc eos rufus indigestaque
mole erat, sed ex virtute verbi diuini,
agnis illam pre fecerint, & omnia ista habile
sariantis

Sexta Observatio

Quod Deus solo verbo omnia creauit, produxit
atq[ue] perficit, eo commendatur nobis immensa ei[us]
potentia. Secundum ilud Psalmographi. Dixit
I. factum est. qua eiusdem verbis potentie
ad hanc o[mn]i[us] hocce subsistunt, gubernantur &
conseruantur, Heb: i. gubernat omnia verbo
potentia sua. Nequaquam enim se Deus sit ut
humanus opifex, qui ro[ti] domum aliquam ex-
trinxit, postea discedit ab ea, nunq[ue] forte, per
vitam suam eam visuisse denuo, sed adhuc
Deus perpetuo cecatiis suis, gubernat, suspen-
dit, & conseruat naturas reas, quotannis
fecundat terram, dat fruges, procreat, dat
pluvias, procreat fruges ex terra, perpetuo sup-
petitat animalibus vitam, motu, & vita,
Act: et in ipso sumus, vivimus, & mouemus.

Septima

Quod Deus insignem creaturem lucem faci-
et primo d[omi]n[u]s in hunc finem condidit, ita si-
cussis terrenus, opera sua homini conspicua
ficerent, alias enim justitia condita fulgent. Hinc
nos moneamus, ut nos tam peradacta crea-
tura ad finem suam bene vitam, maxime

vero

5.

reco ad considerationem operum Dei, in
quibus tam varia dei sapientia insinuata poter-
ta. de bonitas flueret, nec tempus illud iucun-
dum, diuini sicut, quod mediante luce
singulare dei beneficio nobis quotidie admis-
tratur, in res tueps, vanas, & in utiles
impenderamus, sed eas potius in rebus de
honestas, quibus Deus cognoscitur, & laudes,
proximus innatur, salus nostra promouetur,
Cauitatem ergo peccant, & offendunt Deum,
qui totos dies, omnes tempus vita sua, in
otio, contemplatione, compotatione, alet, scorti-
tiones, aliisque huius generis vanitates insu-
mant.

Oclara

Quod secundo die celum ex aquis productum
consolitam, in sublimi colloquatur, & in immensi
super universam terram expanditur atque porci-
gitur, adeo ut siemus, in concubumq; in hinc
diem maneat, iterum nobis ad meandria dei
potentia commendatur, atque consideranda propo-
nitur, que non aliunde luculentius se se exhibe-
rent, quam ut eos penitus intosciamus, ple-
nusq; cognoscamus, estat superiora illa ce-
lestia intueri, sic tamen ut naturas, vim,

adq;

viatutem, admirandorum operum Dei, ibi
sese ostentantibus frumentis abg. contemplaverunt,
hinc enim nudita, tomitta, vulgata, fulvi-
na, granulares, ruinas, imbeciles, prae-
bines, mirabiliter deniq. celi motu, variatim
syndicatum videmus. ~~per~~ stat ipe aliquam parti-
unculam studioru nostroru etiam astro no-
miam intentas, qua hec ex actius discuntur.
Di cognoscuntur, eo nos in ~~int~~icitat David
suo exemplo Psalmo 8 dicens. **Quoniam vide-**
ho caelos tuos et hoc de causa homo ecclias
Di non peccus factus est, quod ~~est~~imus Poeta
cognovit, licens qui canit ita

Pronaq. cum spiculant animantia caeli
tecur
Os homini sublimne dicit, caelumq. videt
infit.

Et ecclias ad sydera collere videt

Hinc **D**i secundum Platonem, lumen à genibus
antlegatoe de ab arce sua ad eum quod palicet aspicio
os sublimne teneat, supsumq. aspiciat **D**i genibus
caeli spagnoe deo spagno a videndo quasi
operio de, non tantu quod visu percivium
sit **D**i minime densum, ut aqua terra sunt.
D. Ambro: in Hexa: scribit. Sed quod in ea via
Di admiranda Dei opera perciudentur, g. lini-
mitatem

potentiam, sapientiam & bonitatem illius, nobis
multi faciem explicant, atq; ob oculos proponunt.
iuxta illud Psl: 9 Codi enarrant gloriam
Dei. Et iuxta illud Ro: Cap: 1 quae sunt
invisibilia ex creatione. Ita sonus dia plena.

Nona

Scriptura sacra, inter magnifica diuinarum potentiarum
opera, hoc maxime etiam commendat, quod fluxu
& vaguū elementū aquarū, qua' primitus tota
superficie terrenae occupabat, in vīnu cæstum
locum collegit terram, qua' sua nata ponderosa
est prominere iubet, quo etiam nunc loco,
illas contra suam naturam, ne de uno ex-
undent terramq; levigant, vietute velle-
re verbi sui constingit, iuxta illud psl: 13
Ipse congregat quasi in cumulo aquas
maris, & ponit velut in thesauros abyssus
psal. terminū posuisse aquis quem non pre-
ibunt. Q uod si quando exundat mare &
depopulatum viciniora loca sit hoc opter fœl-
ea hominū, secundū illud Job: 2 Cap. Ecce
conficit aquas.

Decima

Sunt præterea de alia argumenta diuinæ potest
rit, in aquis maxime marinis resurgentis, qd:
aqua' maris, terra aliœores sunt, & tamen non
excipiunt, ut terram rufus occident, sicut erat
ad initio, qd: item oes flumij mare inservit, &
tamen non retundat. Ecclesiast. i. Quod demq.
fluctus maris, tangit alibimis montes aqua-
ri sevissime insurgentes, cum maximo impe-
tu, ad littus illud auit, & tamen consitulos
terminos non transgrediuntur, quod mira-
sum in modis lacis diuinæ preoccipunt litera
Job. 18 cap. Quid conciliit ostijs mari? Libri:
dem circumdebet illud terminis meis, & posci
recedet de oslia, & dixi usq. hinc remies & non
procedes amplius. Et hic confingit tu men-
tes fluctus tuos. Proverbioem & cu' certa-
ge & gyro vallabat abyssus. Ier. 5. Qui
posui arenam terminu' mari fluxus & plan
& refluxus maris continuus, mirabiliter
potentiam indicat, cuius causam ad luna
luminare dominatricem referuntur, ad
cuius incrementum & decrementum humores
vniuersalem genè mutari cœtu' est.

Vndeclima

7

Ceterum virtutem Dei admittandam, no-
tantu inseparare, sed Ds superne aquae ostend-
dunt, nubes scilicet quae super nos pendentes
sunt, quod ad nullum Da ubi solet euspi
in pluvias reficit, & gemitum destillantes
terram, inebiant aq fecundant, & plu-
vios decidentes eandem depopulant atq
deuastant, peccatis hominū id ipsa deme-
nitibus, sicut factū tempore diluvij.

Duodecima

Prolificatio terræ non est experima eius or-
gane, sed in quam תְּהִלָּה תְּהִלָּה in anis & vacua erat, sed ex felicitate
Dei verbo, quo dī ea vis iniusta fuit, ut ad
m̄bi verbera dimisi, oīs goneis hecde &
adores fructiferas egerminare potuit. Est
ergo terra' indebet atq natura, nihil aliud
quam perpetua Dei assistentia, virtus poten-
tia prouidencia, qua oīa in omnibus operat,
ut etiam illa hodie gramifera, herbacea, & semi-
nifera sit iuxta illud psal: 146 oīi operat
celum maribus, & pacat terræ pluviam.

Quod si quando sterile sit, d. non respondat
laboribus nostris, hoc sit propter incoaditatem
& impietatem nostram, qua vedi d. non
obtemperamus. Interim tamen non neglige-
terem, ne plane aeeeat, mihiq; scitatem
in puluerem redigatur, atq; ita ad prolifican-
dum tota incepta sit, aquas & flum. in dies
naturaliter monectam, quibus vnde quaq; asperga,
sed hoc minima sit oratione.

Decima Lectio.

Celum hinc secundo die factum sit, tamen no-
statim eodem die luminaria, solem, lumen &
stellas quaq; fecit, eas mox in ipso firmamento
collocavit, sed quanto deinceps die, postq; tempore
dio terra crescentia graduta fuissent, quod
ideo factum patet, ne quis terrae politican-
nem ac vestitum, virtutiq; operationes huma-
noru; adscibat, atq; illis tribuit quod solus
D. omnipotens est, tametsi modo non illo-
eum, ita sit comparata, ut per illa Deus emq;
per instrumenta in insuera illa sublunaaria
operetur, q; prius vero solo expedierat, aliqui
stolidorum opinio est, nullam esse lucratam mi-
nuta

8

minutam, quae non propriam stellam suam
ipsam efficaciter operantur atq; influentem habent.
Et scilicet mundum inferiore a superiori regi af-
firmit, Quod quidem Thedagi reu dicis admissit
si de corporibus subluminibus, non auctor de
animabus quae altius & sublimius note est
accipies, non ergo agnoscit faustos & infuslos
dies Egiptriacos, de quibus gentes tradidicunt.

Decima Quarta

Et si maximam virtute cognitis cœlestibus,
in esse vidamus, sicut es ipsa Di experientia
docet, tamen non est ut illa colamus, adore-
mus atq; geo dñs habemus, sicut & fulva fruct
gentilitas, sed nostrum potius dignitatem ac
estankiam in dñ cognoscamus. propterea quos dñs
Opifex Moxi: tam gloriosos & magnificos aee-
duxerat condidit, exsq; seruos nostros et voluit,
Quia res certe in reu cultu, timorem, amorem,
ac fiduciam illius nos eo vellementius trahat
merito, atq; coronuat. Sedm illud Dicit. cap. 4
Et ne forte eleues deus occidit nus in celos
De viadas solem, lunam, atq; stellas, cum
vniuerso exercitu cœlorum Dñ impulsus adores

atq; colas, quae distribuit dominus, deo trans
omnibus populis, sub uniuerso celo, ubi per distri-
butorum, offita sydeum omnibus populis sub uni-
comunia invenient, que sunt quod omnis
homines lucem, calorem & temperamen-
tum quiet, quod a suo acesu & excessu
notam datur. as tatem & hygiem, ver
autem, temperatores & pluvias, atq; alia
id qm̄ multa efficiunt.

Decima quinta

Quod Deus quinto & sexto die, tam varia ani-
mantia genera, tum aquatilium, tum terrestrium,
est atq; praeclivit, hoc nobis inde consideranda ge-
ponuntur. Immensa potentia illius, magnifi-
centia, misericordia, bonitas & virtus, atq; effi-
cacia iurisdictionis illius. Potentia. quod solo
pho tot animantia creavit & tam varia.
Magnificentia quod tam magna, varia, multa,
robusta, & seua fecit. Misericordia quod huma-
ni genus ut Christus: inquit a monumentis
illeo liberavit. Bonitas, quod qualia in aliis
qdam in usum & in ministeria hominum,
qualia in medicina Noe creavit. Virtus

D.

9

et efficacia benedictionis, quod ea in presentem usq[ue] ad
diem omnia conservantur, qua tantam eius cer-
ceri, multiplicandi, subsistendi, durandi perpetua
vit in diuitiis, ut à tam longo tempore q[uod] efflux-
um est, ne unum quidem genus illorum in mind-
eum sit, neq[ue] exceptum ~~de~~ mutatione deficerit.

Decima Sexta

Dignitas, honor, ex excellentia hominis, qua
hunc reliquias naturas praestat multis modis ap-
paret. Perimū ex eo quod ultimus post vos crea-
turas factus d[omi]n[u]m mundū introductus est. Non
aliter quam si magno principi, sive regi alicui
in regnum suum introducendo omnia peius q[uod] ad
honorem d[omi]ni maius tam illius pertinet, per propios
satellites d[omi]ni ministros magnifice et splendide
appurant, Deinde q[uod] non vulgariter sed sumo
d[omi]ni opti Max: amissio, magna deuotio
et studio factus est. Tertio quod ad imaginem
d[omi]ni si multitudine suorum aeterniq[ue] monnis factus
est. Quarto q[uod] Iesus d[omi]n[u]s princeps omnium ani-
malium cecuraturum factus est. Unde remo q[uod]
in amoenissimum locum paradisi tangit in
regione autem à deo solemniter introductus
sit.

Decima Septima

Hiebrei hominem postremo loco factum adi-
trantur, ad praecauendam Idolatriam, nos si
creature reliqua, si peccato extitisset, illum
tanq; authorem sui agnoscirent, neq; ille se
ipsum ipsum authorem suisse putaret. Sed
ut scirent nulla tam minutam, atrocta,
vilem creature esse, quod non ante ipsu sine
eius consilio, & opera exsistet, ut inde se magis
humiliaret, Christus enim exigit, ab duci
ut sui omniumq; eorum authorem vniuersaliter
et amaret.

Decima Octava

Homo ut reliqua omnia cori opera si levissidi
factus est, idem faciamus heuem & non
faciam.

Decima Nona

Imago autem similitudinis dei, ad quam factus est
homo, originalis illa ius littera est, Sapientia, ag-
nitus dei, vitaq; innocencia, quae per inobedien-
tiam, pecuniarationem & peccatu simili amissa
eusei nobis per inobedientiam suu in chuo va-
stiniuit, q; in presenti quidem seculo & fidem
inchoauerit, sensim magis atq; magis, venorat,
in futuo tandem seculo sed integrant & perficiunt.

Eph. 4 Corinth.
15

Vigesima Observatio

Hominis licet dominium in omnia animantia
et creature concessum sit, tamen illis non inhu-
manitas et tyrannice abuti, sed ingens Dei
beneficium agnoscendo ad necessarios ipsis suos,
cum gratiarum actione humanitate regi-
tate quadam utri debet, scilicet dictum Salomonis
Proverb. 12 Cap. Cognoscit iustus animam in-
mentis sui, usque vero inopiae cedentia sit.
Hinc et sabbatum propter quietem quoq; iumento-
rum instrumentorum, ne nimia oprea et
laborum ab homine defatigentur, exhaustantur,
tandem plane conscientur.

Vigesima Prima

Licit ingens et maximum Dei beneficium in
hocem collocatu fuerit, quod illum supra omnes
creaturas extulit, omniumq; visibilium per-
cipere et dominum esse voluit, tamen eadem
mum illius certa potestas ac Dominum est,
quod in Diabolo petra, mortem adeoq; ipsu
infernū, persecutorem suum filium Dei huc
q; spiritualis potestas per hoc temporale domi-
num adumbrata fuit. Psal. 8.

Vigesima Secunda

Quod Deus tum homini, tum beatis eisdem
am manib[us] tandem d[omi]n[u]m suu ordinauit,
et commendauit nobis prouidencia illius crea-
toris creatureas suas, quae p[ro]fessio in psalmis de-
comitatur 33. H[oc]es d[omi]n[u]m iumenta seu abies doce-
ntur qui dat escam omni eueni, ita m omnia
a te expectant, ut des illis escam in tempore
H[oc]e corroborant fidem nostram, et sciamus non
defutura nobis vita necessaria, modo q[ua]ndi munera
nostrai sunt strenue faciamus, faciamq[ue] dei in-
primis gloriam, scdm illi[us] Christi Math. 6
Quaerite ergo et ibidem ne scis solliciti dierent.

Penultima

Meminerimus autem a Deo priuum homi-
nibus, non delicatos d[omi]n[u]s exquisitos cibos, sed fru-
gales admodum ordinatos atq[ue] attenuatos fuisse,
herbas salicet, Olera, fructus arbores, frumenta
d[omi]n[u]s legumina quae nos moveant, ne minime
ex anxia cinea delicias festemur d[omi]n[u]s conqui-
ramus, sed frugalitate amemus, quod si
quando laetiora Dei beneficia nobis contingat
aut gaudiarum aeternarum utramur, opulentiam d[omi]n[u]s

44

beneficentiam Dei agnoscamus, secundum
illud dictum Ap. Inquit ceterat Deus bonu
x mīl reiāndū si cū gratiaē adōne i hanc.

Vtima

Cum audimus omnia sic à Deo condita er
ut sint valde bona, hoc est amēna, iniuria,
di uita non enim sibi uellet facit omnes, no
sibi mēfificant aures, non sibi mēfificant apes
dū sic consequenter de singulis. Hinc dū nos
hoes, qui ratione dū immortalitate animarū
aliquā multis gloriis doridus, aliquas res occi
stutus excellimus, ad eundem quoq; finem
stremū contemnamus, nemini obsimus, om
nibus prosumus, ut quisq; non qua sua, sed
q; dñi peccati sūt querat, Atq; ita
quisq; uile membra in corpore dñi, cuius
ipse caput est, eo studeat.

Caput Secundum

Puma Observatio

Quod Deus septimo die conuiuit ab omnib;
operibus suis, aliusq; bene dicit dū sanctificauit,
non illo factum est, quod ister dies in se
ceteris mediis dū sanctior sit, sed propter horribile
peccato ut forando ab operibus manū suarum,

in meditanda lege Dei & recordando ceteris
beneficio eo comodius quiescat. Secundo ut
consulat valetudini humanae, qd Sex alijs dieb
laboriosus quadammodo desatigata atq exhausta,
Septimo die usum eucodie & restauretur.
Tertio ut serviat caritati proximi, quos si pueri,
ancilla, brutus animantra laboribus exhortati,
Septimo die resurgent viresq recolligant. Quarto
propterea ministerium ut quemad deus Septimo die
a nouis ceteris pueris cefauit, ita nos
ab operibus carnis depeccator nostre naturae
ceferimus atq feiemur, sanctificantes. Aedicantes
nos talos Deo, patientes facientes, quicquid
ille nobis ad domandu veterem in nobis
Adamum imponit. Quinto ut sciamus nos
tandem vera solidia, eternaq quiete futuros,
rei laboribus & molestijs presentes mundi exuti,
in futuru seculum transfeemur. Sabbathi ergo
observatio in eo est, non ut otio corporeq
diffundamus, quasi deus fruijs nostris & se quodam
modo dilectet, sed q libetiores ab omni opere
eo die conueniamus beneficia dei cagiti-
tudine recolamus legem & dñm eius audirem
ipsum colamus, ei seruamus, proximorumq cura
griamus, non est ergo ut putemus Sabbathum

et reliquias diebus per se esse sanctius esse, sed quod
nos in illo sanctiores magisq; p; inno-
centes vivimus, eo sanctius est.

Secunda Observatio

Deus esti omnipotens sua virtutemq; ubi
omnia ex nihil considerat, tamen et ceteras
munc naturaliter fecerat, sicut atq; sustentat,
hinc formatus hunc ex puluore fecerat,
peius illu' pluvia calisti ex vaporibus terra
naturaliter effecta maceveruit, atq; ita ad propositum
inde hominem habilem efficit.

Tertia Observatio

Quod Deus hominem non simpliciter ex quasi
fortuita terra sed ex puluore i. terrisq; in
vulnissimo, q; in terra erat fecit, ad moneat nos
semper nostra conditionis atq; originis. Perim
quam impura, immunda, nihil res fit ad abq;
spiritu Dei. Secundo omnem malitio elatione
superbiam atq; fecitiam in nobis q; mat, modelli-
amq; pareat, tam ut cogitamus unde condicio-
nis sua initia nostra nostra originem acce-
pit, dumq; perpendiculariter qualiterum substantia
nostra, quales modo sumus, & quales tandem
futuri simus. Id quod Hebreorum sapientia

hac sententia pulchre exp̄imunt. Considera
inquit via & non sicut transcedens. Scis
Vnde venies, nempe ex gutta scida.
Deinde quo sis abituans tandem, ad locum
pulveris & renum. **P**ostremo Coram quo
oportebit omnis ante acte vite rationem re-
dere, Coram eo qui est **R**ex Regum &
Dominus Dominorum, Deus sanctus & bene-
dictus. **T**otio moneat nostra lutofa de pulve-
rulentia conditio, ne quis alecise temere sp̄e-
rat, crustas erigat, proximum suum in so-
lentre contemnat, quandoquidem aequalis em-
rium conditio, ex eadem videlicet luto. Non
est ergo quod praedicta stemmata generose
nobilitatem, aliq[ue] id genus firmos Superbe-
iademque, quo n. quis alij virtutibus magis postulat,
puta iustitia, vita p[er]timetria, & probitate,
proximi invando, & strenue fecendo, Reipub-
licula fortiter subiendo. et clavis merito ha-
bendus est, talibusq[ue] olim corona, insignia,
& premia decernebantur, hoc est usq[ue] qui non no-
bilis nascabant, sed q[ui] factis egregijs & virtutibus
nobilis fabant.

Quarta

Hois partes tres Corpua sunt, corpus expulseret
terre' formatu'. Spes animus inspiratus, atq;
anima sensitiva, quam cu' bruis animantibus
coem habemus. Itas tres partes indicat quoq;
spiritus e ad ihes: i nse autem Deus sanctificet
vos totos, & intiger vestra spiritus, & anima
& corpus, ita ut in nullo positis culpari in
aduentu domini nostri Iesu Christi.

Quinta

Prestantia itaq; & ait immortalis digni-
tas apparet ex eo quod Dei inspiratione infusa
est, quod celitus proficia est, quod spes est
non elementalis, peritius sed vitalis eterna
vivens.

Sexta

Quod anima immortalis prius homini est
donata, quam anima sensitiva, que illam
consecuta est, quaq; corpus illud examine
vivere, sentire, mouere, caput hoc efficit in nobis
et id quod posteriorius d. inservit est hominem
si: Vox non animalem cu' omnibus effectibus
suis, ei quod genus prestans e' anima: in
mortali

summo studio subiecto conemur, dignum enim
primitu^m teneat quod magis diuinum, spirituale,
~~et~~ atornu^m est.

Septima

De paradiſo licet multi subtiles ac curioſe dispu-
tant, tamen haec nobis ſcipue tamq; ea q; in-
ſcriptura robus ſuū habent, nobis obſeruanda
ſunt. Primum paradiſum locū intratus fuſſe ab
ipſo Deo, homini pro domicilio ſinguſu ſtudio
plantatu^m ornatu, ex quo eis ega hominem
Dei apparet prouidentia, qui mox atq; concidit
illūm de domiſio ſonmodo, in quo iucundific-
me viueat, tam clementer proſperet. Secundū
in paradiſo licet omnia ſua ſportū diuturna
plantatione & benedictione ſucreferet, tame
voluit Deus ut dicitur in eo aliquid aperaret,
noctū coleret atq; custodiret, quo iſta ratione
otium malorum malorū fomentū ad homine
removeret. Tertium quod Deus hominem
in paradiſo oſio torpeſe nobilit, vētu illiq;
haberet quod ageret diuina precepta affirmativa
ſi & negatiua pſcipit, non inq; factum est,
ut in dei iuſtitiam, quam antea habebat aſ-
queſtive, ſed reſidem de obedientiam ega deu-
conditores ſuū exerceret, illūm ſuū dominum

suum à quo omnia bona haberet, cognoscet, 14
 eog. summo studio amaret, timeret, coleretq.
Quarto ergo Adami opera in paradyso fuerunt
 exercitia fidei & obedientia erga Deum, talia
 mnde quae sunt bona opera iusificatorum
 tenatorum q. Dom. Quintu Adam si non pec-
 camisset usq. ad scriptu terminu vitam in
 multos annos in paradyso, quam tranquillissi-
 me continuaisset, donec tandem sine ullo
 dulcede ex vita in meliorem & futuram transi-
 latus finisset. Sexto paradysus terrae eius typus
 fuit caelitus, s.e. eterna beatitudinis, unde
 & eterna beatitudo nomen illius in scriptu-
 is obtinuit, iuxta verba Trii ad latrone,
Hodie mecum eis in paradyso. Septimo
recte dicit ad monet Augustinus nos, no-
 tam anxious & sollicitos ee debere de para-
 diso, quid sit & ubi sit, quam anxij ee
 debeamus, quomodo tam tunc vitam no-
 stram institueremus, ut tunc & nos
 incundam vocem Trii audire mereamur.
Hodie mecum eis in paradyso. Octauo q.
 velutus Habizi paradysum ante mundu ex-
 istisse dixerunt, eo in meo voluerunt beatitu-
 dinem futuri seculi, q. per paradyso ad umbra
 est

ante mundum ab æternō extitisse. iuxta
ibid Apostoli. Eph. Cap. 1 Elegi eos antequam
iaceerentur fundamenta mundi. Et Chiesa jam
17 Ecclæsifica me tu pater apud te met ipsum, qo-
ria quam habui priusq. hic mundus est apud
te.

Octaua

Quod Deus Adamo fructibus arboris scientie
boni & mali mortis poena iustificavit, eo mo-
ne mure ne quid bonū aut malū sit à nobis
ipsi, sed à solo Deo dicatur & scire contemnatur.
Sequunt enim nostra consilia, mitiq. nostra
prudentia, sine certo verso Dei, p. mīhi sicut.

Nona

Per arborēm scientie boni & mali & pec-
arborēm vita casus & reparatio hoīs adum-
beata fūerunt, scit enim in arborē scientie
boni & mali & transgressionem Adami p. dū
sumus. Ita in arborē cœcius per diem vita
nostram riusus salutē facti sumus.

Decima

Quod Deus dicit non ē bonū, ut homo solus
sit, eoz illi mulierem famam vita condidit,
retundit monasticam vitam, atq. sententiam
eum, qui celibatu supra coniugiu extollat.

Vndeclima

Vulnus Deus bonitatem & dignitate suorum donorum
a nobis probè cognoscit, ita in eo omnia anima-
tia, prius ad Adamum, ut illuc secundum nos suar-
noia indebet, anteq; mulierem condidit
ad duxit, ut cù inter amiantia nulla extare
videret, quo vita' consuetudinem posset habere,
desiderium illius pro muliere vita' socia adipiscer-
ea magis excitaetur, deq; ea nata deo magis
gratus erit.

Duodecima

Nullum dolorem Adam in statu innocentiae
sentire potuit, sdeo dormienti illi non vigilanti
mulier ex costa illius eripitur, quod iga nunc
dolemus, mortis alijsq; calamitatibus innumer-
is vexamus, ex peccato est.

Decima Tertia

Quod mulier non ex capite' neq; expeditibus
sed ex latere' viei sumitur, monet illam non
debere' habere dominium in viatu, iuxta illud
Apoli: 1 Smoth: 2 Mulieri doceat non germito,
neq; autoritatem usurpare in viatum, Neq;
nimis contemptum sed suo in loco tamq; via-
tum, auxiliū donumq; Dei non vulgare ha-
beret.

esse iuxta illud Petri Cap. 3 viri similes
cohabitent sedam scientiam velut in seminario.

Decima Quarta

Quod Adam ex inslu tu. simili parentis spise
uxorem relinquendas esse pronunciet, non tollit
neg iurum facit perceptu dei de honorandis
parentibus, sed commendat vitar societatem, qua
maritus tu uxori, quam excellime ince
nonam domum cum illa constituere debet.

Decima Quinta

Adhesio mariti tu uxore non est caena
sis illa copula ut vocant, sed coniugalis affectus
quo illam amantes complecti ut long caput
ruei, unitice atque fouete debet sedam illud
Apfi Eph: caps Devent viri diligere suas ux
ores, et sua ipsorum corpora Nullus enim vir
suam ipsius carnem odio habuit sed enirebat
Et fouet eam @ Argumentum in
Capit. III

In hoc capite casus nois principium nostra
misericordia ac caritatis deservit primam
quomodo mulier colloquio serpentis seducta pro
misi fracta contra perceptu dei decopserit,
comedient, istiusq malorum maritum particeps
reddidisse

Tectio maledictio serpentis simus atq; peccatio de
semine medieus venturo caput serpentis calca-
tuo. Quarto ex eis hoc ob admissum peccatum im-
posita. Quinto electio illius ex paradiſo.

Prima Observatio.

Peccatum non est opus Dei, sed diabolus ex malâ
illius voluntate atq; hois peccavimus manu suo
in loci scriptura testantur. **P**rim: Deus cecidit
hominem in exterminabilem & ad imaginem
similitudinis sua fecit illum, inuidia autem dia-
boli moes intravit in orbem terrarum, ini-
tamur autem illum qui sunt ex parte illius sap.
2 Secundus lucas i milice initu facili est
peccati & per illum oes morimur **Ecclesiastes:** 25

Tertius metu ne' qua via ut quemad: Sapientia
Euam decepit vestitia sua, ita coreumpantue
sensus vestri asimplicitate q; erat erga them
2 Corinthi: 11 Quibus Deus ab initio constituit
hominem, & reliquit illum in manu consilii,
adiecit mandata & precepta sua, si volueris
mandata consecuare consecuabunt te. Appo-
suit tibi aquam & ignem, ad quod volu-
eris porcige manu tuam, & riuſum nerim

mandauit impie agere, nemini dedit spaciū
peccandi Eccles. 13 cap: Quintus solunolo hoc
inueni, quod fecerit Deus hominem rectū
ipse Eccles. 7 cap:

Secunda

Quantum malum sit inuidia, patet exemplo
Diabolū. Is enim deictus primo statu suo
nulla alia de causa, quam mera inuidia
erga Deum factorem suu motus est, ut homi-
nen, omnium præstantissimam in tēris
creatūram, ad imaginem Dei factam, contra
mandatū Dei incitando, sua quoq; dignitate
atq; præstantia detinebat, atq; ita perdidit,
quo se ista exilione' aliquo modo de Deo via-
dicaret, sueq; miseria & infelicitatā consobres
habeat, sc̄m illud vulgatu dictū. Solatin
est misericordis socios habere pœnatum. qua-
tamen ee nulli magis quam sibi met ipsi
nocuit. secundū illud pōticū. Inuidus alter
eius rebus marcescit opimis.

Tertia

Si antiquis veterator Diabolus, primos pa-
rentes nostros, tu adhuc in statu innocen-
tia, in regesq; perfectiores ne erant;

per

sua uestitia supplantare & subiectare potuit,
 multo magis nos potest, ut in quibus perma-
 illa naturae integritas destituta, destruuta
 planez corrupta est, opus est ergo contra illius
 tentationes & insulcas, praeuocare vita, aucto-
 libus patribus, ieumus, vigilancia, fide, metus
 Dei, his enim solis armis Sathanan à no-
 bis depellitur, atq; vincitur scdm ihu Christi.
 Hoc genus non excedit nisi p depreciatione
 & irrumptio, & iustu vigilante & orante no-
 tratus temptationem. Matr 26

Quarta

Nulla res magis perniciosa est, quam reticere
 & excuso verbo Dei, se qui prudenter humanam,
 hoc autem fecit Eua, sedulta impressione diabolo
 se totamq; posteritatem humana, in famam
 pernitientem calamitateng conicit. Discamus
 ergo hinc, nulla colloquia magis vitanda esse,
 quam ea quae nos contra verbum Dei aliquid
 facere inducunt. Hac enim ex maxime de-
 struimus, & perdimus, secundu ihsu Christi
 colloquia prava corruptum bonos mores. (com: 19)

Quinta

Quod Eva ad miso colloquio serpentis, sensim
X quoddammodo gradatim ad transgressionem laic
dium na' pertulit fuit, hinc monemus Sathu
næ temptationibus resistamus, neq; illi locum de
mus, ut vobis a sensu contra recta Doi
a nobis extorqueat, iuxta illud dictu' principijs
obs ta sero medicina paratur.

Sexta

Recte sentiunt Hiebrei peccatu ex peccato
et iustitiam ex virtute nasci, exempla habes
in Eva, que ubi serpentem doctorem, contra
ordinationem Dei, loro mariti, ex voluntate
Dei discere desebat, admisit, secuta fuit star
tim hinc mala, iubitatio de uero Dei. Addidit
contra mentem Dei, detraclio, peruerseitate in delia,
intenio amio occulatu in rem uictam, riu
bris transgresio, mariti in idem mala p' detrac
Sic ad miso uno inconuenienti sequitur plura
ut inquit Philosophus. Atq; his gradibus tandem
in profunda peccatorum demagogitria.

Septima

Quod sathan organo serpente mulierem potius
quam viue sua estulta aduersus fuit. Quo nobis
offendenda

18.

obseruanda sic veniunt. Primum Sathanum
expante nos aduersi solvere, qua maxime' infi-
mi te videmus, ita & Christu' tentare' cona-
tus est, qm illu' fame' maxime' per mi vide-
bat, quod tu' putaret sibi oportuna occasione'
offamat illu' persequitandi. Alterum Euam in.
reflectu' reu' diuinatu' fide, & constantia,
longe' inferiorem fuisse' Adamo, eaq' non
licet etiam nunc habere mulier' ut docto-
ris officiu' sibi sumere' in ecca', vel authori-
tatem usurpare' in viue', pugnat enim hoc Eli-
oram cu' ordinatione' Dei, qua Adam priu'-
formatus est. Deinde quod Eva tang' in semig-
ressantu' priore seducta est. : Tomoth:2

Oc' fana

Non possunt res faciliter cadere, nisi contra
institutu' Dei p[ro]postero' ordine' gerant,
quod enim Eva doctoris officium quo[rum]
mariti erat sibi usurpauit, hinc non ta-
st' quam viuem totamq' in illo postea tata
humana misericordia perdidit.

Nona

Ea fecer' peccati tua' est, ut non solum ma-
nent, sed alios quoq' ad peccandum tolliant,

exemplu habes in Eva , quae quam paucum
velli polum degustauit , illud q[uod] uito de-
quistauit possexit , atq[ue] ita in eundem mi-
seriam & calamitatem traxit factum illud vul-
gatu dicitur . crudium est inseparabilis socius .

Decima

Quod primi homines post remissionem
peccatum iudicato suam libe[r]tatem aeternam
per esse animaduicent , admonet nos non
salis intelligere quantum malum sit ipsa pecca-
tur , donec mala peccata consequuntur et ipsa
sentiamus .

Vndeclima

Quemadmodum primi homines mox atq[ue] pec-
canerunt suscepti nem suam personalis ver-
lues conati sunt , ita omnibus nobis na quo-
dammodo sed apprehensa induita est , ut ad-
missa stolera , quoquaque modo palliare &
togerere studeamus , sed ut in manu facient rota
velamina , ut ex solidis fiscis compacta . Ita
vana d[omi]ni in utilitate sunt omnia nostra & studia
de opere , quibus peccata nos tra contiger
querimus , nisi d[omi]no induxit simus , quibus soli
suscepti nem peccatorum nostrorum suam
nocentia contiger pot.

19

Duodecima

Adam etiam si sciuist se male egisse, graui-
te peccauisse, tamen non prius quam latenter
peccati cognovit, satisq; consternerat animo
prosternit illud fuit, donec vox Dei misericordia,
tum aures, tu conscientiam illius pcellit,
quo monemur nos nunc fabis agnoscere
peccata nostra, donec iudicium Dni sese gera
conscientia prostrat.

Decima Tertia

Adam ut cum sese munirebat timore,
eius ad contemnendam suam turpitudinem,
tamen ad vocem Dei ita recetetur, ut prece-
tiam Domini subterfugiat, subaequabilis pa-
radisi sese addat, quo monemur iudicium
Dei nos minime sustinere posse vni illud
sese contra peccata nos ha severius proponat,
recte ergo dicit David. Ne intras in iudi-
cium cum seruo tuo, quia non iustificandus
eram te ois vivens.

Decima Quarta

Quod sola Dei misericordia servamus per eum,
sine ullo meritoru nos leonem respectu ap-

apparet ex reparacione lapsis in primorum
homini, qui adeo sibi ipsis consilere non po-
tuerunt, ut post transgressionem gloriabat ac gra-
uioribus ipsis malis ac magis inuiduerent, no-
placarentur cum si Deum salutis ipsius quia q.
sentem, fugientem, p̄m calamont, aliis in ali-
um illud deciuaret. Adam in medieem,
imo in ipso Deo tamquam nimis malis
authorem, mulier in seipso, quibus omnibus
in haecen inservi et magis capitata-
bant. Quod igit Deus nō adest, succurrerit
illis, viamq; salutis regnare ostendit, inspi-
nitas illius misericordia opus est, quam rad-
is peccatoribus bonis operibus, q; plane nulla
habebant, & moriti erant.

Decima Quinta

Via autem salutis erat haec, ut peccatu ante-
omnia cognoscerent, confitecentur, dolerent,
poenitentiam agerent, promissione de otio
futuo fidei apprehendentes, impositamq;
caucem, tamq; patientia castigationem patienter
ferrent.

Decima Sexta

Deus in scripturis sapientia peccantes de ipsis
peccato interrogasse legitur, non quod igno-

ignoraret quid egissent, sed ut ista ratione ad
confessionem peccati eas adiceret, quo facilius
illius confessionem consequentur, nulla in re
cuius nobis placat Deus, quam si peccata nostra
confiteamur vero, atque ab omnipotente ma-
tri illius nos humiliemus.

20

Decima Septima

Maxima ingratitudo est cum diuini
mali velle deriuare in eum, qui beneficium
contulit, hoc fecit Adam quando ad Deum
misericordia disti ut mea esset. Quod
genus peccati Hobert vocant ca 1792

Decima Octava

Quod omnes fecerit ita comparati sumus ut pecca-
tis ac sceleribus nostris cooptacula caluerisq[ue]
causationes queramus, culpon libenter in alios
transficiamus, equi nos ad veram penitentiam
nos in eum confessione adiungi paramus, huc ei
haec vita est depeccatio nostra a primis pa-
rentibus nostris in nos deriuata.

Decima Nona

Grauius peccare eum qui alios ad peccandum
solicitat atque instigat Harbogi colligunt ex eo
quod serpentis non fuit datum horum pugandi

sepe

se se ut hominibus, sed simpliciter paucis atque
maledictioni subiectus fuit, quia non ex iniurie
tate quadam vel hostis, sed ex mea malitia, p= =
peccata motus voluntate invictaque contra deum
peccavit.

Vigesima

Hinc referentibus haec postea natus est
mos iste in Israhel, ut ei qui
incitaret, quem illi lingua sua Messini appellaret,
plane nullus locus in Iudeo defensione cari
sum, pro se vel per alios dabatur, sed simpliciter
ad supplicium rapiebat, quod tamen non
fuerat cum aliis facinoribus immo flagitiosissimo cumq;
etiam post latram mortis sententiam, adhuc
integer dies dabatur, si forte inter hoc dura-
tum, vel ipse pro se, vel alij geo eo in media
aliquid adferre poset, quod in illius libera-
tione factum putaret.

Vigesima Prima

Eterne impudimus quorundam est asseren-
tia Diaboli nam impios tandem salvos
quos futuros, contra hoc est quod Deus dicit
ad serpentem, super ventrem tuum gradiebas, pul-
veris cunctedes, omnibus diebus vita tua

Inibus verbis innuit diabolus qui per serpentem significat, nunc se ad patrem subducit unde excedit regere posse. Ioan: 8 Sed placitam facta maledictionem cui obnoxius factus est secundum annos vitae suae, viuit ante mortem, quia spes est immortalis. Ego & maledictio in mortem durabit, confirmant hanc triuia verba Math: 25 Discidit a me maledicti in ignem aeternum, qui parentur et diabolo Namque eius.

Vigesima Secunda

Promissio de chro concilatu caput sergentis facta primis parentibus nostris in paradiiso primu[m] Euangeliu[m] fuit, quod Deus ipse predicavit, primas promissio ex qua posterius alterius promissiones q[ue] in lege & in propriis de enarratione habentur, tamq[ue] ex fonte manant hinc promissioni, quia credidit adam, misericordia in gratia exceptus est.

Vigesima Tertia

Anteq[ue] Deus Adamo & Eve filium suu[m] salutis ipsorum casu, in caenaridu[m] annunciavit, prius illis peccatum suu[m] patrificat

ad confessionem illius alegit, inq; maximos
conscientior terreos concide, quo ista ratione
quam per eum ihsus confundam, maiori de-
fendo completereant. Sic Deus est qui idem
Ex peccatis dñ sanat, occidit dñ viuiscat, de-
ducit ad infusos dñ reducit

Vigesima quarta

In conuertendis peccatoribus ad Deum
is modo seruaci debet, ut primum peccatum ostendan-
darius. Deinde gratiam per eum, hunc or-
dinem seruauit ipse Deus, in reconciliandis
sibi preciosis hominibus. Hinc ordinem fecerunt
quog; oes prophetar: Ioan: Battista, Christus ipse
dñ omnes Ap: Iuxta illud Mariae (cap. R:)
Significo dñ credere Euangelio. Hic modo dñ radice
seruaci arbitur, ab omnibus concionatoibus volen-
tibus salutem docere vectu Domini, hincq;
ad veream dñ salvificam paternitatem conuerte-
re.

Vigesima quinta

Quemadmodum Adam quia permissionem
de Dno fide apprehendit, saluus factus es,
ita per eandem fidem, qui omnes una p[ro]l[ici]o
facti sunt, dñ ad huc salvi futuri sunt. Hinc
Deus vocat agnus occisus ab origine
Mare

mundi Apocalypsis 13 Cap: Quod autem dicens ve
rus hoc ex mulieris canti. i. hoc est enim corrupta
virgine sine villa viriles seminis admixtione inf.
ici debet, Deus innuoce voluit eum, quod illi su
men mulieris non vice appellat

Vigesima Sexta

Deus et si peccata remittit, in gratia recipit
mimodominis tamen caecum imponit, penas in
fligit, non ut sint propter salis factiones, sed paten
ta castigationes, in hos videbet fines, ut ma
gis humiliemur peccati gravitate, ploramus ag
noscamus, premissus post hac peccemus, p[ro]pterea dicit
quoniam fugiamus & huncearimus, ut caro nostra
eo facilius expeneretur, his inq[ui] se causis & pe
ccatis parentibus nostris caeca imposta sunt, mu
lari ut cu[m] dolere utramq[ue] postea, filios pareret,
magna molestia eluet, subq[ue] impacie mai
ri vivat, vita ut in sudore vultus sui dicitur
sibi & uxori & liberos queritur.

Vigesima Septima

Procreatio libe[re]t[ur] et si por se non salvet, tra
men aliquo modo salutem promovet, sicut cum
fide coniuncta. i. si militare agnoscatur hanc mo
tus tiam fieri a Deo ut paternam cui ligatum

impositam, qua admoneatur ad misericordiam humi-
let se sub manu Dei & misericordia crucis tua in
patientior faret, liberos quos quis Deus dedit per
in pietatem summo & beato insitum. Tis his est
Apos: I Timoth: 2 Sed mulier seducta obnoxia
facta est transgressioni, salua tamen fuit per gr.
meritacione liberata si manifesta in fide ac dilectione
& sanctificatione tu castitate. Huc quoq; fuit
locus Ioan: 8 Diligentibus Deum via cooperacionis
in saluto.

Vigesima Octaua

Nihil obsuiceret genere humano si tantu' Eris
peccauisset, sed quod Adam, se quoq; per illum
seduci possum est, hinc peccaties vniuerso qm
humano accidit. In Adamo n. tamq; radice, tota
posterior humana sanitatis, ipso iga peccante
periret tota posterioritas. Hinc ergo dicit Deus,
quia arquieusti voci uxoris tuae & commelatione
quo etia' Paulus Rom 5 respexit.

Vigesima Nona

Cum videamus terram stolidescere, & non respon-
dere nostris laboribus, meminimus hoc ex pecto
& maledictione ee.

Tricesima Observatio

Preceptum Dei de labore, non indulgendo
otio universale est, ad eis homines pertinet.
Quicunq; ergo timet Deum, non labores, sed
omni malitia tam vitiorum fugere debet. Si-
cuit enim avis ad volatum, sic eis ad laborem na-
tum. - Job. 5 Nec tantum ut genera peccati hominum
impositus est labor, sed ut sit scemus, quo peccata
illa concupiscentia, ad proxima quæq; ad modum p-
clius motus operari posset.

Tricefima Prima

Ex ore Dei cum audiimus, nos nihil quam luci-
tu D^r puluerem et, in puluere eiusum edi-
turos, mortali in nobis omnem elationem fruocia
ut, superbiam peccat, secundu illud Ecclesiæ
10 Superbi: cuius D^r terra est. Neq; ut alio alter
en contemnet hoc verbum Domini nos mo-
neat, quandoquidem ex eodem luto D^r ex eadem
massa omnes condicimus, in eundemq; fidei
eiusū et tendimus, quam sententia Hibisci
pulchritudine exprimit. Memori esto tecum ho-
cum D^r non facile prevaricaboris. Cogita un-
de venient, nōmpe ex quatuor sordida, D^r in
quom locis sis eiusū abituens: ad locum
venienti D^r serpentu, D^r cocam quo tandem

sis rationem omniam actionem tuam redditur.
Nempe eoram Deo Op: Max: & Dominis domi-
norum.

Trigesima Secunda

Quod Deus primos parentes nostros etiam post transgressionem vestit, commendat nobis magnam illius aegae nos horritatem & prouidentiam qua nobis misericordia peccatoribus, in cogitantibus & immeentibus, de omniis vita necessariis praespicit. Quod autem pellibus bestiorum animantibus ies vestiuit, eo significavit. Nos ad naturam imaginum illarum non nihil accessisse, illesque aliquando similes factos esse, beatitudinis si. & in acci- naliibus effectibus, quibus alia Dei subimpera- pimur & impellimur, vestitus ego nos locis compacibus esse debet, ut nos transgressionis & nostorū misericordia admoneat, non ut ad fastu & superbium malitiat.

Trigesima Tertia

Quod Deus hunc exparadiso eiecit, nec per misericordiam suam frudibus auctoribus vita in multis annos vitam prorogarent, opus misericordiae fuit, nos: diutius vivendo, pluribus peccatis se aggrauerent, peccata ergo aliquando nondiu supererunt. Lux illud sapientia' 4 Cap. placens deus, factus dilectus

24

Dominus intercessores translatus est, rapax est
ne malitia mutaret intellectum eius.

Tuncima Quarta

Quod Deus paradisum post expulsionem homi-
ni Cherubim & gladio ce- fecit, eos igni-
ficatu est. Neminem ad eundem illa paradisi,
quins terror nos typus erat adhuc patere, nisi per
eum qui est via ad lignum vitae, qui est Christus
Iesus Salvator noster. Iuxta illud ego sum via ve-
tus & vita.

Argumentum in Caput Quartum

Descriptus Moses in hoc quarto capite, iniicia ec-
clesiae, censum verbi Dei, in publico prolatum,
quod Evangelium seu promissio de Christo paulo
in claris ostendit, & proponitur. Discimus
vocationem & gratiam Dei, hoc est nominum electorum
& reprobatorum, quoniam typi fuerunt Abel & Cain,
persecutio item ecclae, quae in ipso Cain adiumentata
fuit, qui primus fuit qui hoc verbum Dei, iniici-
vitam ponam inter te & mulierem, inter ferme-
num & ferme illius in effectu deducere caput.
Ostendit gressus te Indutum, penas & paenitentiam q-

pios & impios monent. Deum ea indicem; qui
remuneras Iustitiam, scelera & impiorates puniri.
Etsi amissi difficiat Iudicium & Impios aliquando
florent, pios graviter afflige sinat.

Sequuntur Observationes

Prima

Cain primo genitum filiorum Adam post non ante
lapsu conceplu & natum eo vel ex eo colligitur quod
si ante praevaricationem hoc contigeret semen illud
ex integra & adhuc innocentia natura fuisset. Sed
seus & apparet ex homicidio illius quod designe-
uit quod fratres erat corrupta & degenerata ratio,
reflexione ergo Iudeorum scripto q[ui] sententiam statim
post adiunctionem mulierem Adam & Euan binos
in lactum ascendiisse & Septinos usque descendisse

Secunda

Sandi patres in cognoscendis uxoriis suis, no-
tam aeniris voluptate quiesceant, quam q[uod] ad
Cinem cuius desiderio ad modum tenebant pectora gra-
fionem experecent, h[oc] que hoc ex primo partu Eua,
qua' rata primogenitura filiu suu' & promissa illud
semen nomen illi Cain ab acquiescendo promissione
minime respiciens inclidit, unde ex illa quoq[ue] spe

25

spe' gratulabunda ecepit in hanc vocem, Acquisitu
viam ipsi Adanai

Tertia

Primos hoēs natuream dū vim primā promissio-
nis de chro ip̄s facta fath ut ad salutem narfe-
cent intellectis, vel ex eo manifestū est, quod Euā
nomen eaino quem chm se putabat infor-
do utramq; nām ihu excepit dū hamānam
cū viē illū appellauit & diuinam cū adonu
illū muncupauit.

Quarta

Quod Euā peccantius nomen ip̄s Cain, Abel
vero virius nimicū à superfluitate sūr vanita-
te imposuit. **H**inc videre est quomodo puden-
tia humana in rebus diuinis sope cecidit &
fallatur, animq; exaltat quā Deus deprimit,
eiusdēs deprimere quā Deus exaltat, scdm ihu
chru luce 6 quod hominibus ex celso & ab
ominando est coram Deo.

Quinta

Py dū impij ut sunt diueſus aīs, & fide' diueſa,
sic quoq; diueſa genera vita, studia & actiones
habent. Impij studia magis mundana. Py
vero magis diuina ſectantur. Ex quo ſunt

Cain & Abel, quoru ille agriculturam quod
magis lucrosa esse videbat sibi proponit. Hic vero
vitam pastoralem potius elegit, quod videtur me-
jus accommoda ad vacanciam deo, & ad secundam
iustitiam.

Sexta

Quod sancti patres veteris populi pastoralem vi-
tam sibi fecerunt elegant, facilius est putatur quod
insunt munera passendi, q̄ homines Dei di sermō-
p̄eu illius admonent. Deinde p̄cepto m̄sticorum q̄
ex pastribus tandem nraſi debet, qui vero pastor
futurus erat Iuda: qui est Jesus Christus
Dominus noster & Socuator.

Septima

Eſe Deum illum dignus adēndū, vel ipsa ha-
næ docet & iubat, cuius ei luculentu aegritate
quod nulla vnaq; ḡnos fuit, qua non habuit suos
Deos cultū & Religionē ven̄cta cœta ratio &
modus, quo Deus à nobis vult eſi examinaſe ne
habeti non pot, a deo vñq; adeo ex p̄fio & gnacatio-
ne obſcuratu fuit, q̄ es etiam ca est, quod tam
varij erroris ac idolatrici cultos apud invios extiterit
Quod ego Cain & Abel Deum certa ratione & populus
modo, hoc est certo tempore, certo in loco, certis
dorrigi sacrificijs, ceremonijs coluerint, non p̄ferri
eo institutione dñina habuerint habuerint, hoc ē

est ex revealato verbo Domini, quod vel ab ipso Deo,
vel a parente suo Adamo pater quem tu ministreris
verbi erat, vel ab ipsis angelis Dei audiuerunt qui ut
ludit Hebreorum antiquitas permis hominibus acque-
lious ad mundi familiareas fuerint, tamen prophetas orationes
res tuas ducantur.

Octava

Christum filij Dei laudem mactandam ac facessi
amita fide in ore crucis pro peccatis mundi nichil
mis pecunia quae deo offerentur adumbeatus fuit,
quas deus statim in prima mundi etia in usum
volavit, ut ita homines in cogitatione Christi paula-
tim imbuecentur, quo Postea facilis amictucentia
predicatione Ihesu mortui pro peccatis hominam.
Hinc de Ihesu propter istiusmodi sacrificia quibus ad-
umbeatus fuit statim sub mitis mundi auxiliisq
primitivis etia in scripturis precis de agnus occi-
sus ab origine mundi Apocalyp. 13

Nona

Quod Cain & Abel certo tempore, certaque in loco ad-
tio suu Deo exhibuisse commemorarent, deo nobis
in primis commendantur. Primum euangelio certum
ecclesiasticorum qui de in prima mundi etia solennes
fuerint, in quibus adges publicas laudes, gratiarum
actiones, invocationes, ac sanctificationem nominis diuin

primi homines conueniebant. Qui dicitur meito à nobis magni habeti debent, agnoverunt quidem ex eis
veteres Hiberniorum. Non habetis partem in regno celorum q[uod] facias Etiam celus contemnit. Ne per nos negligant Altare in die oca ordine fias debent, ad illius adificationem. Ad gloriam Dei factam illud Ap[osto]l[u]s. Omnia decenter secunda ordinem fiant. i. co[m]muni-

Decima

Quod Cain ad fructibus terrae, Abel vero de primo genitis oviu[m] suauu[m] munera deo cedidi suo obseruant, monet quemq[ue] de suo. Ex iuxta vocationem fratrem gratiu[m] se deinceps deo omnis boni laetitiae invenit. Lætus illud prouerbioen 3 Capite Honora Deum de fia tua, De de pueris omnium fugum suauu[m] da pauperibus. In iugementu horrea tua satilitate.

Vndeclima

Quod Deus pius ad personam Adoris postea cum minus sum respexit. Hinc docemus, pius persona aportere insufficiatam et acceptam est, si opera illius accepta et grata esse debent. Secundum illud Math: 10 Aut facit aborem bona et pauca illius.

Duodecima

Cain impetum non minus splendida et magna fuit mors quam Abel deo obtulit, quod vel hinc maxime colligere licet, quod mirabiliter abutitur

sacrificium, quod in tunc sancta sime locu^m commemorabatur
obtulit. & ex opiniōtis quod de labore mortuus fuit uim
quod solenni tempore, quod in cetera Ecclesie sacrificia-
uit, quod deniq^{ue} primo genitus erat, quod vero se-
pulcrum passus e^r, in ea fuit quod non vera e^t
fide obtulit minima si confidens animi primo ge-
nitura, non ad propria^m deo factam, respici-
ens ut Abel fecit, talis est estea ad Hebreos Cap. 11
hinc legitime q^{uod} filium uberiorē fonsua Abel obtulit
deo qua Cain.

Decima tercia

Sacrificia sunt gratiarum actiones, delationes in ob-
sequium Dei, animis attestationes sese deo man-
cipantes, ac de gratiis Dei favore gratim habentis.
His quia caecuit Cain, reuolus fuit in suo munere
uerius splendido. **D**icamus ergo deo nihil acceptu-
ee, quod non ex vera fide prouenit, vixius p̄missi-
dat, iuxta illud Apostoli Rom. 14. **Q**uid ex
fide non est exspectato.

Decima quarta

Quoniam Abel pro Cain primo genito a Deo absumitur
typus misericordia fuit Ecclesia eo Iudeis quae tunc primo,
genitus filius Dei erat Exo: 4 Cap. tandem expudi-
canda illius loco ecclesiam ex gentibus absumenda.

Decima quinta

Natura ~~soe~~ ~~pro~~ ~~esse~~ est quod benignitate' dei erga alios ad blasphemias & fratre' odium ini-
tatur. pia ante simplicitas gen' Deo profratre' hunc
& ad Godes pro simili dono consequendo, quatenus voca-
tionis sua' conquirit incitatur.

Decima Sexta

Ea quoq; natura est ~~soe~~ ~~pro~~ ~~esse~~ ut perpetuo la-
titare non possit, nulla simulata diuina sunt, sed
tandem exumpit seq; ipsam tue pitec prodit, sic quoq;
Cain hostile odium quod aduersus fratrem suum
indigne' conceperat, exterminis quoq; signis, vultu, mo-
ribus, dictis & factis probat.

Decima Septima

Potissima causa cur tanto odio Cain in fratrem
fetue persequitur & occidit, est quod timet sibi adi-
mi suam reputacione dignitatis praecectionis & consta-
tior sanctitatisq; existimatione, q; viam sibi ex iure
peccato gerituer' merito debere' putabat, non qd
coram Deo voce' sanctus de pietate cuperat, sed qd
coram mundo talis habebi & uideri vellit, qualis
tamen revera non erat, hoc eni' sibi auferri videt,
de necando fratre' cogitat, ut ita vi obtinere' posset.
Hac rati' hodie quoq; ca' hest cur papista' tam abo-
citer Euangeliu' Iesu persequuntur.

Decima Octaua

28

Quod Deus i[n]at[us] Cain mox conuenit de nocte
en[tra] fraterno odio, simul atq[ue] ad pa[n]tientia vit[er]g
emulatione multis modis iniurians pramis
videlicet polluitatione peneq[ue] comminatione si fratru[m]
iniquus es perget, classi si m[al]um argumentu[m] est, den
iniquaq[ue] delictari peccatis hominiu[m], neq[ue] illu[m] ad pec-
candum adigere, m[al]o n[on] m[ai]or cupere quam ut
conuerteretur ad salu[m]m. Iuxta illud propheticum
Nolo morte[re] peccatoris sed ut conuerteretur vivat.
Nostra ergo no[n] Deiculpa peccimus.

Decima Nona

Quod Deus ad Cain dicit Desiderium peccati
ad te est, sed tu dominare illi. Hinc moneretur
inimici a Diabolo ad peccatum per se quidem malum
est, sed eius modi tam[en] ut non posset nobis nocere,
aut dominare, si non consentiamus, sed si renue[m] in-
nitiam diabol[i] resistamus, neq[ue] peccatum in nobis do-
minari possit. Secundu[m] illud Ap[osto]l[u]s Rom. 6 14
exp[re]met igit[ur] p[ro]p[ter]e[m] in mortali v[e]s tro conponit, ut obediatis
illu[m] per cupiditatem eius.

Vigesima

H[ab]iles p[re]t[er]itatu[m] tu maxime timendi sunt, quando
dant blandia verba, simulant se amicos esse, expo-
cam qui tu diffimularet alii erga fratres illi.

Dande loquuntur, tu omnia maxime in fidie datus
extremamq; perditionem meditabatur.

Vigesima prima.

Quod Deus Cain rogat de fratre quos suos peruenient,
non ideo facta est, quod ignoraret eum occisum
est, cum nihil ipsum fugiat, eiusq; oculis omnia sunt
respirata ut h[ic] Ep[istola] ad Heb[ras]: sed ut ista ratione
sum ad agnitionem peccati adiiceret, quo consiperet
suum scelus, ab eo doleret, veniam peteret, vitemq;
emendacionem promitteret, adeo non delectatus Deus
alium non interitum.

Secunda

Haberei quatuor commemorant q; interrogati a Deo
non ut absolverent humilitate, sed auocante Domini
misericordia responderent eoz penititiantur Adam
si Cain a Bileam Rex Ezechias.

Num. 22

Tertia

Admisso scelere nisi consultius a medis est quia
illud ex animo Deo confitei veniam rogo, pe-
nitentiam agere, seq[ue]ns omnipotente manum
Dei humiliare, iuxta illud Proverbio: 28 qui celat
iniquitates suas non bene habebit. qui vero con-
fitetur a deo distituta gratia consequetur. Stoc quia no
fecit

fecit eam, sed flagitu suu impudenter occultauit atq; negavit, idcirco non est adiutor misericordiam sed infelix fecit.

Quarta

Quod Deus aperit cruxem Abrah& effigium de terra ad se clamare, magnum habet consolatione ut pios ut cunq; sic atrociter occidentur non plane extindos esse, sed ad hunc coram Deo vivere, qui noster est omnis sanguinis innocentis effusio, quod & dominus in Evangelio confirmat cu dicit ad Iudeos Matthoi 23 ut veniat super vos ois sanguis iustus q effusus est super terram a sanguine Abel iusti.

Quinta

Cum licet tandem magnificentem coram Deo peccato in suorum fecerit confessionem, tamen ei non salutarius fuit, quod coada intempestiva, sineq; fiducia misericordia dei coniuncta erat. Discamus ergo intempeste agnoscere peccata nostra, redire in viam solidarum meditari poenitentia, sera enim poenitentia raro vera, ut Augustinus inquit.

Sexta

Quod cum tantopere adet se in exitu mitti, defutare principiae, prima amor patria. Secunda quod caelum occidat, in qua sentiam dei cu alijs foro expectus erat. Postrema quod videat se exitu adam collocatum expositu ee omnib; malis & periculis.

Septima

Vilem necessarium est Ecclesia disciplinam et usum excommunicationis quo malis & flagitiosi ab ea repellantur ne contagio eorum ceteri quoq; inficiantur, ipse Deus manifestu exemplu in Cain ostendit quod ob ad miseri scelus in Ecclesie sua amplius facere non posuit.

Octava

Quod vero Deus Cain ob perpetratum fratricidium non statim occidit, nec ullum hominem in eum pro sua iniuriae gratian, immo dantis eum in terris ^{upste} iuris vellet. Ideo facta est, ut ali exemplu Cain vinhicet proscriptione & electione eius expatria ceteris Ecclesie ad moriri, sibi ab homicidiis cauerent ac discerent quantum peccati sit fundere sanguinem innocentem.

Nona

Quia Moses prosapiam ac familiam Cain priori loco placuisse verbis defensit. Adam vero postulator. Sed & Noe posterior loco, eamq; bieviis, absoluuit; monet impios in hoc seculo fuisse eminenter superiores et, rerumq; potius secus vero probi, quem felicitas non est presentis sed futuri seculi.

Teresima

Quia sunt studia de artes homini mundanorum ex posterioritate Cain, pulchre colligere licet, minima haec, grecos uxores foeminas, operam aere proceundis lidois, augere familiam, inlinare rati augenda, extenuere ciuitates, aures, nomen in terris

terris stabiliis, paces, opes armis violentias mem-
tueri, easq; ad voluptates connectere, musica atque
facultatis tum amores deinceps atq; ob-
tactorum id genus alia.

Tricentima Prima

Polygamiam non per se esse peccatum patet exemplo
piorum patriarcharum, qui simul plures habuerunt ux-
ores, neq; ob id a Deo reprehensi & reprobati
fuerunt. Deinde ex lego a Deo dicta, q; cauot
ne primo genito filio ex odio a uxore separato
sua precipitata hereditas Protagoras dicit: si Nec
adversatur polygamia illud dicbitur. Erant duo
in coenam utram, quasi mariti mortui ex
hominiib; tantu, uno s: marito & una uxo
re constare lebent, sed nichil simam coniuncti-
one, que inter coniuges esse debet, locutus illi
scriptura comendat. Quod vero sensus ab olita
in hoc modo Christianos polygamia non sit erro-
naria, huc maxime coniunctum. Primum
quod debet generali humani augmentandi
necessitas non amplius resurget, satis n. nunc
mundus audius est & repletus. Deinde q; recop-
is legis ac constitutionib; magnificatus, quae
in ad domesticam, tunc ciuilem concordiam ac
Polygamam conservandam faciat, uiuendum sit.

Secunda

Posteriorum peccata semp graviora et apparet
ex dictis Iacob, qui se septuages sibios gravius
ipso Cain puniendo pronunciat, quod in mea
opus illius non est cautio factus.

Tertia

Cum impij tum pji matrimonia capescunt, libo.
usq procreandis operam dant, sed dicunt sa ratio-
ne & fine. Illi ut familiam auferant, stemma
ta tuerantur, nome in terris stabulant, me-
moriamus sui in libris diutuena statuant sibi
vero si pji ut semen sit in terris quod Deus cre-
vit, cultu veru illius promoueat. Ecclesia
Dei consecuet & in quo in ipse sed Deus potius
ad gloriam nominis sui vivat.

Quarta

Liberi cu sunt dona Dei, ac stipendia matrimo-
nij ut inquit Ambrosius exemplo pioem Patern
eiusmodi illis nota indebet debet, unde
singularis Dei erga nos benevolentia admo-
nire vivatus Hinc Adam filio suo post Adem
in perfectu nato, domini dei auxiliis, se a po-
nendo secundando nomen inedit, quod praeui-
derat abz nepote Enos restaneandis & cul-

cultum Dei, per iniuriam Caini solidam collapsam.

31.

Quinta

Cum omnis nostra salus vitaq; eterna consistat
in Dei filio, cui cognitione Ioan: 17 ex apud
nos verbi ministerio in primis promovant, milia
etiam de re aque maius gaudere debemus, qua
si ministerium verbi, velutq; Dei cultu florebo
vitaq; ad ministerium videmus. Hoc agnoscens Sethi
filium suum Enosch appellavit, quod p; illu collap-
su quodammodo verbi ministerium eiusum in pub-
licum euocans praevidebat.

Postrema

Quod prima mundi ecclesia statim sub Exordijs
illius gravitor pulsata, atq; afficta, non tam
peritis extincta fuit, meminimus nullorum
tempore Ecclesie suas defuturas afflictiones. Ita
tamen ut propterea non tota ab occidente sed sub-
inde rufa sepe erigit, repulitur ac refloescat.
Hinc est quod in Anticis Elia lilia inter spimes
ercenti comparat, sic & Ecclesia sub cruce cecidit
& emergit.

Argumentum super Caput quatuor Geneas.

Descubit Moses in hoc capite catalogum patricie-
chariu ab Adam usq; ad Noah intermisso tunc

familia causa vero ipsius descriptio-
nis recipiunt sunt haec. Prima ut hinc appearat quo
per decem etates, quae ab Adam usq; ad tempore
ra diluvij fluxerunt ecclesia sub cruce & vacuis
calamitatibus propagata fuerit, & in ea explicata
promissio benedicti feminis. Altera ut ostend-
aret vim & Tyrannidem pti per obedientia
primorum hominum, in orbem introduchi, q; ex eo
maxime apparet, quod licet illi sancti patricle
duo primi seculi longeuanam ad modum duxerunt vibi.
tandem tamen oes mortui sunt, id propter peccatum.
Tertia propter historiam Enoch, in quo Deus
manifestum exemplum exhibuit spei resurrectionis
viteq; aeternae post hanc misericordiam & caducam vi-
tam, nam licet de ipse peccato obnoxius erat, ta-
men non mortuus, sed translatus & ex hac vita
caducitosa in celestem, ut ita spes resurrectio-
nis in patribus magis confidemaret. Quarta ut
miescas & dignitas originalis mundi magis ap-
pareret, quae maxi me in eo fuit, quod sancti pa-
tres multum laboravunt sudauerunt ut monasteri-
um verbi, ac vere dei cultu in ecclesia contra
impiam Cainosolem tuerentur ac propagarentur
qui in mire Cainitatem per mis illis Cainitis fundis
patribus multum negotij fecerunt. Postea ma-
re ut ostendat Moyses quomodo temporis progressionem

32

mythus paulatim deterior factus sit, impietasq; us
a deo ut Deus illi universali catastrofe suo
punire coactus sit, restituto tamen patriarcha
Noah cui sua familia.

Osservationes

Nullam esse in omnibus rebus ceteris perfectior
quam causa terra Melioris generatione doctrinas
Hebrei ex voce Hebreorum Tholedos q; generationes
sigmif. collidunt, q; vox vix defectiva. 1. causens
altero elemento vix ponitur, exceptis 2. vix. Alter
est Genes. 2. Iste sunt generationes Alter est Ruth.
Primo capite, ubi peregrinatio ihesu deferitur, sic
est pars quæda linea patriarcharum, ex quibus ihesu
secundum eamne natus est.

Secunda

Quod Deus hominem non viu' terrenu' sed mare
et femella condidit non tam liberen' procreatione
q; humani propagatione, quam vita humana
societas, coniunctionem charitatemq; nobis commis-
sionem eo voluit.

Tertia

Quod Deus homini **A**dam nomen quod à Rusa
terra unde formatus fuit nomen datus accepit,
nos nostre mortalitate misericordia condidit, hoc
est; nos nihil q; sondiam huius d' pulueris ee in
quem aliquando emus adiutius sumus. secunda.

illud sagra Cap: 3. Paulus es dicit in puluorem reverente-
is, quam philosophiam Hebreworum sapientes ita no-
bis tradidit, ut per primam litteram nois & T. K. C.
qua' cicerem significant in quem ratus esolu-
dus sit tu. Per secundam litteram datus Nam. 1.
Cinquimum, quod minùs quam socius cauor sit
tu & 3 litteram Mem. Mass. 1. amicitiis cum
christo tu obnoxius est significare voluit.

Quarta

Sicut homo factus imaginem similitudinem
Dei maxime factus et de quod vera sanctitate
iustitia & sapientia cœlesti Dei sui conditoris
reficeret, ita Seth & alijs filiis factum simi-
litudine & imagine patris sui Adami natus
erat, quod ingenium in dolere, paternam
quaternus illa perfidem in eum & promisso ser-
vare crede venata & expugnata erat, maxime quod
reficeret expunere.

Quinta

Decem Patriarches mundi originales ab Adam
usq; ad Noach Moses ideo recenset ut ostendat illos
maxime principes ad lignam dei ex quibus ille
tindandem factam cauem in hunc mundu nasi
debuit, quo aquo illos valuerit fides promis-
tae ministris, quicodq; per illos ecclesia Dei sub ceu-
prosperata fuerit, serpente s: antiquo veterale
multa illis negotia faciente & inspiciam tam

Cain & Iupiam Idolatria si mendacij, homicidij,
alijqz infinitis tentationibz illas puerum vex.
ante. Sicut n. in domo d Familia Adami
Ecclia Dei fuit, Ita in domo d Familia ipsig
Cain Ecclia deaboli & malignantia.

Sexta

Longeua vita patriarcharum huc ceipue putam
ee cae. Prima quod tunc tempore aera sibi,
niaqz alia qua ad videt usum huius primaria
salubriora quam nunc essent, Altera mode-
nibus vitor qz i temperatissime omnibus ebus ad
vitam spicantibus sterentur. Ecclia fidei
in promissionem Christi p quam vis d Iyearis pote
non min rursu debilitate fuit. Quæta ut p annos
multos vivendo plenus, exactiusqz cu ecce ha-
manatu cu diuinam perpetuam & naturam
cognoscerent.

Septima

Quod vero sancti patres licet diutissime vive-
rint, tamem quoqz mortui se narrant, id est
a Moys comemorat, ut apparet sanctos illos
patres qz sanctissime vixerint, no tam
plano plane alienos fruſte ab oī giti Iyear-
nido, quam aliquo modo in illos quoqz excecait
secundu illud verbu domini ad Adam in
Paradiso, quacunqz dicit comedens ex illaee
hoc

~~Scientia boni & mali mouendo moiceis, ut
hinc quoq; veritas, certitudo, & constanteria ver-
bi Dei appareat.~~

O claua

~~Quod Stanoch Septimus ab Adam per omni-
bus alijs suis antecessoribus patriarchis Stanochi:
excellenter Hebreis, qui d*icitur* ipsi minime an
Deo ambulauit. I. Sanctissime vixerunt, in q;
sive promisi semini faciunt mortui sunt, quos
o*nes* Prophetae & doctores Stanochi habuit. Unde
ex optimis magistris, & doctorebus optimis era-
vit discipulus meus in dieco Stanoch nomen
ab instituendo & imbuerendo socius est, quod
videlicet de ea opera non erit perdita cu
Deo ambulauisse, sineq; morte naturali ex
hac hac vita in aliam futuram cœlestem
& aeternam grata omnia celumque patria-
clauis nro*ne* & consuetudine translatus &
commemorat. Sit ad ostendendum & comen-
dandum singulariter coram, studi, & dilectione
qua vita omnesq; actions suas ad eam
Dei voluntate inserviuit. Dicendo q*uod* Deus
voluit ee exemplum loli mundo in consola-
tione & confirmatione de futura vita.~~

Nona

~~Quod vero Stanoch cu*n* Deo ambulauisse
non ita intelligendum est, quasi comeatio nom
sef~~

34

sele plane subduxerit in deserto & insulam dix.
accidit vitam degendo monasticam & con-
templativa, sed quod produxit in publica secu-
tuam vocacione palam summag cū fiducia
in quietate & malitia satane ac mundi for-
opponendo maxime vero cunctam impie-
tati, confitendo: confidente & constante sum
militie pietatis dominando mundi edificatione
in studia gaudicando per cetera vita pat-
uerne.

Decima

Ambulandi voce libenter utitur Scriptura
vbi dicit fide, pietate, & bonis operibus loquitur
ad indicandum quod querens: vbi vera vita
naturalis est in hoc, ubi quoq; est motus dom-
inatio aliaq; id genus exercitia & actiones vita
presentis certissimum augumentum. Ita vni est
vita spiritualis quam in vera fide consistit,
vbi quoq; mouet ad oes sanctas pietatis actio-
nes, ateo ut fides non sit otiosa qualitas in
animo homis ut Sophtae magentur, sed effi-
cere & vivere quiddam, impellens hanc ad
alia pietatis studia.

Vndecima.

Ambulare cū Deo, sine coram Deo, meta-
phora est sumpta à seruis & ministris, qui in
presentia & in aspectu dominorum suorum viva-
tes

omnia diligentius instituit faciunt atq; expedient.
Ita dicit Sancti vero p̄ij nos qui sciamus & credamus
deum utrumque sententiam inspectoem omniū
suārū actionū et, omnia ad illius voluntatis
et hinc placitū sumo cā studio, tāq; in illis
quocq; conspectu verantes faciunt. Secus autē
imp̄j Hypocrites, qui amputūdine dīmaie-
statis glōria dūina ad cœta q̄da loca,
tempora, dī statuas allegant, ubi tamq; deicoli
dī p̄j videat volant, dīas spuēasime, imp̄p̄fī
m̄s viuentos, meminēimus, ego vero
pietatis in eo sita es, quid: Cām. Zeph: Iuc.
Cup. I ut sine timore de manu iniuriant
nos vobis libertati servirem ip̄i cā fācilitate
dī iustitia coeam ip̄o cunctis dīebus vita
noster. Atq; hoc est ambulare coeam dīo.

Duodecima

Iamēsi quidam Hebreorum maxime recon-
tiorū Stanoch nō transplau, sed q̄ malueret
morti reliquias Patriaeoris citius propterea sua
innocontia mortalia mundi mōdes magis
atq; tragis mualementor exemplū ablatum
voluit. Tamen magis p̄banta est nos vobis
scriptorū sententia, q̄ Stanoch ex hac vita fine
vlo ḡm̄s dolere sensūq; mortis, infutnae contigit
vita

vitam translata aescant quoniam sententia
stabilitate versione sed et pacaphi: aduersus Iean
hunc tate ephe ad Heb: & Iuda, quibus
accidit authoritas quoq; d. Lutheri p[ro]p[ter] me
memoria. Deniq[ue] ap[er]ta scriptura, non ita
dissent loquitur de Haroch, quod mortalium sit
ut alij, sed quod no[n] existent amplius quo
en gloriam semper opinione omnium religioneum
potiusdam amissu[er]t, sicut despiciuntur &
desistunt in hoc id est, cum mox subiungit, quia
trahit eum Deus.

non enim septima ab Adam aetate in vitam
cellestem translatus fuit, non caceat misterio, eo
minimorum ad umbrata fuit quies futuri seculi,
qua' nobis plene tandem continget. defunctorum ac
completis sex aetatibus, huius mundi pre-
sentis qua' per sex quoq[ue] dies hebdomadae signifi-
ficantur quibus succedit septimus dies quieti
dicatus typus scilicet futurum tandem quietis
in regno celorum.

Nihil deest.

Hec si caplura non exprimat, tamen probandum
est sanctos patricios in morte et in vita super
ipso amissus Hænoch q[uod] ignoraret quo puerum
eum factum est in ista terra ab angelis Cainitis
clancula occisus est, donec transiret. Si illius glo-
riosa translatione celitus ezech fuisse, ut
ipso deo vel angelis aliquo rueratur.

Omibus saeculis deus extare voluit luculentissi-
ma testimonia, ex exemplar resurrectionis moetus-
tu. Futuræ vite æternæ in primo ige origi-
nali mundo dedit exemplum Hænoch, in secun-
do mundo qui habuit legem prophetas et ex-
emplum Eliæ qui etiam inspectante ministro
suo Eliazo à deo in celum raptus est, in novo
testamento tanq[ue] in textis mundo dedit omni-
um luculentissimum exemplum ipsius: item se-
nuatorem nostrum Iudia die à mortuis resurrec-
te atq[ue] visibiliter eorum ascensionis suis in celum
ascendente.

Quod Hænoch in coniugio & patre familiâ ex-
utens tam sancte di pie vivere potuit, n[on] solum
humani morte, ex hac calamitosa vita in celis
sine ullo puerio mortis dolore transfereatur, ma-
nifesto conuincit matrimonium non minus qua
celibatum Denique, in eoz non minus, q[uod]
celibatum vitam suam deo quam in celibatum

approbare posse?

36.

Quod Henoch in tam sanctu' pium d' regnum
ceterorum verè doctum virum eus sit ad eam te
non patet iuvit eum maiorem suorum pia d' fidei
lis institutio, habuit enim sex sanctos paternos
duos Gceptores unde monachus non pater ad
pietatem confidat, tñ ex p's passentibus ac mu-
neribus nasci, tñ a sanctis d' p's Gceptorebus
audiebat atq' institui.

Quod Lamech filio suo Noah à quiete seu con-
solatione nomen imdidit ad promissione d' cito
futuram respexit, motus videbatur eo quod Henoch
ex Qseni vita in melioram d' celsitudinem translatu'
videbatur. Unde ministru' cu' reliquis Patribus colla-
gebatur iam iam instare tempus promissi sensim
præbandi p' quod amissa vita cœlestis ponebat.
Slibuenda erat, quasi Henoch illius quadam modo
præcursor fuisset.

Sancti patres quoties vel in spu cognoverent
vel in ipso facto videbant sibi singularem aliq.
quam a Deo fieri, aut glacieam aliquam saluto
confessi semper illius promissio fuisse in moto
veritatis, talis sunt illi iam iam in mortibus es-
sibz Gstanti, exemplo sunt Eusebi prima ma-
ter omnium viuentium hominum, cu' suo con-

Adam et suo. Seth, Lemedi et suo Noah. Iacob quoq; patriarcha in Propheticis sua dicebat
Salutare tuum expecto domine. Qui scilicet in
spiritu videret magnificas victorias quas dux
Iacob contra grecos teos & Samorem conquis-
tus est. Genes 49 Item Moses tu diceat ad
Dominum mittit quem misericordias. Et cap.
B. cap. 4.

Imperium est commentum Iudeorum affirmari in
Hebiam non primitus est spiritus iuberatione &
saluationem aliquam spectante sed carnata
& temporaria, non ut habeant eos a Tyranno
nido diabolici peti, mortis ac ge hemere, sed
tempore ut eximat eos spiritu captivitate indu-
cat, in terram sombras agita confundat solle
gsonis non futuri seculi. Quid enim si uoc uen-
eris utilitatis ac consolationis ad sanctos peccatos
ex promissione domini reliquerit, si tanquam falsus & per
lumus mundi non erit futurum & illius confusio
ecat, nec ullo modo consentanea est, eos pp-
ter res mundanas, caducas, & paucitatis, tun-
to illius desiderio flagrante, sed quod certos fieri
ac credentes se pacem vestituros esse para-
diso, hoc e' punctione dignitatis unde & in obediens
tra primi homines excideant, ac & conseq[ue]ntia celste ne.

Quod Deus sanctos patres suspendit ita ut non signifi-
ciant eis certum acquisitum tempus aduentus Christi
filii sui, eoq; eos dñm tpe dñm psonis separare
exarca patrum est. ideo factū est ut excedat
ihorū fidem ac patientiam, magisq; in illis de-
sidium accenderet, quia enim bona & dulcia
ea sunt si teclius & preclius — & pacius propria-
tatis eorum remittens appetitum.

Non ergo vocant patribus quod nomine dñm
tpe aduentus Christi, dñm psona eius evaneat,
posteaq; in ee' ipsa non evaneat, semp enim
in vni aliquem respercent, nempe in bonitatem
illud sermon q; erat dñius.

Quod autem non s' latim in initio mundi,
sed post multa dñm secunda deo filium suū
in mundo misit, partim etiam ob id fletum
est, ut gravitas peccati & peccatos hinc admisi-
pius cognoscere, quod alios non tam magnū
erat videat, si statim atq; psonaliter erat dñius
qui illi meduci debebat exhibitus fuisset.

Indicū casilla est Noach hinc non me suū
solutū es, quod faciliter colendi terra ruris
adiuverent, totius aeris. Cū polius hinc illi-

nomen imposuit quod patres s^eg illū ab opere
ibus marini suarū, i. p^olis d^a a analibitione
mūt^o quam optar p^om f^ustinebant liberat^o vey
d^o alient^o quehi se^e constituend^o proquod^o ero-
ue sp^uerabant.

Argumentum in Capit^o Sextu.

Auditis hominibus aucta quoq^o fuerūt peccata
quibus deum usq^o adeo offendebut ut genera-
li Catharsismo omnes genos humanum de-
luerent exceptis tantu^o deo amimabus, q^os
opt^o fidem suu superstitio esse voluit, ut semel
in tunc super esset, ex quo Christus scdm caeu^o
in hanc mundu nasci debeat promissioneⁿ.
Dei eiusmodi sunt ut eliam si qdam sint ince-
duli qui illis fidem multa habeant, illoam
tamen incedulitas illas non addeat ad Rom:
3 Cap: Item ut ostendatur iustiorū generatio-
nem in alterius manū impurū deo in alter-
ius delendā. Habet igit^o hoc caput sextū caput
3 Hippius partes. Prima ostendit scdēa d^a flagi-
lia hominū, q^op^ola qua^e diuinū mūcū fuit,
ea mīniū sunt contemptus verbi diuinū, id.
lūtria, publica Tyrannis, cōdes fūta, fœda,
id^o d^a id^o gomus, fūcta contra peccata d^a 2

tabulam peccata. Secunda pars proponit exim
infinity Dei misericordia in ipso Noah cum sua
familiâ consecuata. Tertia ut descriptionem for-
mat auctor in scilicet genereis humanae extende
quod erat Ecclesia Typus in processu afflictionum
hiatus mundi ad consumationem usq[ue] facili quant
Dei consecratio.

Si maior est frequentia hominum ibi fecerit
ut maiora & plura gravioraq[ue] peccata inueniantur,
quod apparet in frequentioribus verbis. Sic
quod in Originali illo mundo factum est, ut auchi
hominibus, cum illis sceleris simul ad summam illo-
rum primi augentur.

ona forma & pulchritudine hominum delectau-
per se non est malum & impium, cum ea sit donum
Dei, quo ad admirandam predicationam Dei & omni-
tem sapientiam & gloriam commoueri merito de-
bemus. sed pulchritudine hominum ad tempore
peccatum factam hibidem explendam capi ma-
lum & peccatu est, qua in re peccauerunt ho-
mines originali mundi aetate diluxerunt.

ad reprimendam carnis concupiscentia maxime
ad factam hibidem, adulteria, scilicet fornicatio-
nem, aliisque in genus tristitiae sollicitantem,
non pau[re] respectum hominem excedere tu mon-
itus

suis diligenter auocare' ad his oculos que' concupis-
centiam nostram per se' aliis fatis prauam, ad
hunc magis incendunt atq; inflammant, in qua illud
Ipsi: 19 auerte' oculos meos ne videant vanitate,
¶ Christus dicit in Euangelio, si oculus dexter tuus
tibi distractus fuerit, euile eum: Sic enim Eva
prima patens nostra diligenter contemplando
veritatem adorarem, magis tollata fuit. Sic quoq;
¶ homines etatis dulcium minu' oculos suos in
formas filium hominum desigendo magis impuro
amore erga illas capti fuerint. Recte ergo dicunt
Hebrei. Principium transgressionis est gratia oculi
videt, cor concupiscit, membra corporis absoluunt.

nam permiciofa sit malorum hominum conuoca-
tio, exemplum luculentissimum habet, in homini-
bus seculi dulcium, quo etiam suis Dei hoc est p*ij*,
qui videbatur ex linea erant, unde' Christus Origine
douce re' debebat, propter consuetudinem malorum
ad similem inquietatem per tracti fuerint, Recte
ergo ille' aixit. Trahunt hominem conuictio.
¶ Tais quisa evadit, quales sunt hi cum quibus
resistere. Primitus igit' malorum hominum confititia
fugere, secunda illud Ecclesiastici Cap. 13 Qui
relegavit vicem inquinacionis ab ea, ¶ qui conu-
micaverit superbo induit superbiam.

um deum publice vniuersalesq; penes atq;

39

extrema mala immittentur, quando perfidet primi-
cipes, magistratus, & iudices, quos hic quoq[ue] per
fidos dei intelligere possumus, si corrumptur, ut
usdem flagitijs, nisi quoq[ue] corruptantur, in que pro
suo officio gravissime animaduertere devolant. Sit
enim in pleno ut cunq[ue] corrupta, si adhuc ratio honesta-
tis apud ipsu[m] magistratu[m] maneat, ita ut diligen-
tiae animaduertat in hominu[m] flagitia, summis re-
miserat faciat officiu[m], publica iea dei facile combici
potest: scius vero severissime in hominu[m] impietatis
service incipit.

quod Deus non libenter perdit homines, neq[ue] illa-
rum intentu[m] defectu[m], sed magis illis bene ce-
cipiat. sueta illud Propheticu[m]. Nolo morte peccati-
torum sed ut conuentatur & vivat, multa cui-
denti si ma[re] aucta habes in Originali illo mundo
quem antequam Deus genera talabat nō Meo
temib[us] dederet, dum anteā cu[m] sua suo contendit,
dehortando sicut eos Conciatione verbi sui à flagi-
tijs & impietatis suis. Deinde quod spacium 120
annorum illis ad emendandos proficiens suos mores
debet. extio. quod in corde suo Dei sumo dolere
affectu scriptura affimat cu[m] videat mundū ob
nefandam impietatem suam penitus delectu[m] e[st]
Interim tamē hoc diligenter cogitandum, q[uod]
ut cunq[ue] scriptura Dei langam mem nobis
dicat, tamen illū tandem tarditatem

sed

sue' grauitatem poenae compensare, huius rei
manifestissimum tempore illius exemplum adi-
dit.

fficium Ipus sancti est non tanto per operem
sua hoc est minister verbi remissionem pec-
torum hominibus per gran^miam dei amni-
ciare, sed & grauiter reprehendere, flagitia illoem
ostendere, nam & iniiciū dei in eos qui se
non conuictū a peccatis suis per ueram pa-
tentiam ad deum, secundū illud Joannis. 16
Cum vereit i He' dūque mundū de peccato

positum sanctum cooperari & efficacem esse
per ministerium verbi in Ecclesia sua, irre-
fragabiliter colligitur ex eo q̄ dicitur ad Noach
Non disceptabit Ipus meus perpetuo cū homi-
nibus ubi per disceptationē sive contenctionē
Ipus sui, reuera intelligit punctionem verbi
qua Deus contendit cū mundo propter peccata
sua Ipus sancti. Ego non hominem contemnit
qui in ministerio verbi contemnit. Ex quo loco
& illud quoq̄ colligimus, nullū peccatum gerim
a deo puniti, quam verbi sui contemptu. Imposi-
tio enim est ut bene habeant contemptores uer-
titatē eternā.

ominem sibi reditum & non regeneratu a spu-
sancto per verbum & sacramentū ex sua natura mis-
si au nem te h. e. dedicauit auctorius & peccati:
mis affectibus eoz obnoxium modis eterno genet:
nor, luculentee appetet ex verbis dei dicenti ad
Noah, non contendet Ipus meus cū homine quia

caro est, cui ad stipulatur di^x Christus Iohann:3
quod ex carne nata est auctor.

via eti^t G^ratiori. pleuring fit ut ex malis mali
ex bonis boni nascentur in xta vulgata illa dilec-
tia. Simile ex simili nascitur. Vulpes non patit
columbam. Malum dum, malus corvus. Sacra
opera danda est ut cu bonis d^x p^ys hominibus con-
milia iungantur, hinc enim iuina prima man-
di originans, quod boni mali commixti fue-
runt, discamus ergo hinc, quanti refutat quibus
cu viuas, quibus cu verberis, d^x, quam pestilens
sit contagio pestimosa consuetudo

ung^u defuerunt Ecclesie sui Lyamni, persecutores
d^x oppresores, per quos tempore ecclesie miraculosa
excita fuit, sicut Ecclesia sub Adamo habuit pri-
mum Cain d^x impiam eius posteritate, sub
Noah ante diluvium suos Nephilim & gigantes
d^x post diluvium suos Nephilim Lyanna nimach:
qui violentia d^x viuebus corporis fori ceteros ap-
pimeabant, rapiebant, grababant d^x hodiernarum
Non est ergo quod minorem si d^x hodie Ecclesie
tales Lyamnos habeat, effectim nobiles illos cen-
tauros qui sua violentia omnia pertinebant.

ens Opt: Maximus eti^t restantibus Hellenis
auis sit quae oia audiat, d^x oculus qui oia
videt, tamen cum deum in sacra scriptura
dicta d^x facta hominu^m videat dicatur, cu

ea sibi manifesto aliquo signo extero vel place-
re, vel disficeret ostendit atq; declarat. Itad
malitia hominū etatis diluvij vidiſe dicitur,
cu eo usq; adeo inuidiſet, ut non tantu in an-
guis sed palam me Deū, nec homines amplius
renunti pessima nefandaq; quae designarent, quod
scriptura terram eorū coram Deo circumspicat.

eccatu Ouidii corruptionem ex natura in-
nata, ab infanthia statim hominem omni tem-
pore, ad pessima quaeq; impellente, liquido patet
ex hoc loco, ubi reperitur de omni cogitatione
seu fictionem ut Hebraismus sit cordis huma-
ni, omni tempore nisi misericordiam malitiam
et, quod pulchritudinem tamen liquet ex proprietate ro-
cis Hebreorum. Ieze sumpta à figura quae
innatam habet imputatio & voluntate disponit
expegit, sicut enim figura ex impiis hinc
varias fingit vestes, passus fragiles, caducas &
periturae, ita conformatum fui vehicu, nec
et natus virtute datus sancta, nihil nisi
impudicissima & vanissima quaeq; cogitat

uoc Noah inuenisse gratiam in Occidis Dei
dicitur, tria innuit nobis scriptura, prius
Noah non meritis suis, hanc gratiam Dei
promeruisse, sed filium potius commendat, qua
sola coram Deo misericordiam h. e. accepti sumus

41.

X placemus ei, iuxta illud Hab: u sine fide fieri
non potest, ut quis illi placeat. Alterum. Noah epi-
caro erat eog obnoxiu quoq peccatrice natura-
ramen non contaminata fuisse Confidemus illis
flagitiis quibus Nephtali m. i. gigantes contaminati
erant, quia enim electus erat a Deo, ut esset semine
futuri seculi, per quem Deus servare vellat aliqui
as genitius humani, idcirco qta Dei a peccatis
illis postmodus custoditus fuit. Tertium non erat
superbienda, nec glorianta si quis probitate alios
ante celat, ex deo enim hoc est, iuxta illud
Appli. Quid habes quod non accepisti.

agnum continentia X constantia exemplu
scriptura nobis in Noah sic proponit eo felicit
quod ubi oer caro corrupti viam suam, ipse
Iohannes fidem Deo seruavit, nec passus est, se con-
versatione tot corruptissimi moe hominim, neq
a vero Dei cultu auocari pce Zadick innuit,
neq ad peccatos illeum mores pteani quad pce
thamim scat, inuenias, enim, qui inter homines
foete X ipse dominus maneat, sed inter sceleratos
X flagitos homines pte integre X in corruptu
seruare, hoc opus hic habet est, nec caret summa
caude.

an dolis virtutibus maxime conueniat.
Primum a Castitate 400 enim annis celeb
sancte X caste vixit, scio a constantia fida

eius Deum. Tertio ab integritate & innocentia
vitæ, quarto à summo studio quo gloriari don
adferre publica & iudicione verbi sat egit quod &
ambulare cū Deo intelligitur.

et ambulationem sive conuersationem Noah cū
deo nequaq; intelligit vita monastica. sive
contemplativa (ut vocant) sed activa n. e. sta
tū predicandi, docendi, monendi, & reprehendi
de homines, auocando scilicet, eos ab impiis cultu,
atq; vita flagitiosa, comminatione instantis iecur
ac ultioris diuinæ, promittendo vero gratiam
& misericordia dei, si verbo eius credent,
vitam emendarent, & fidei completerent
quod enim Christus fecerit Opus scopus predica-
tionis Noah patet ex his locis scripti: 1 Pet: 3
& capitib. 2 Pet: 2 Cap.

uod unus & filius Noah cū sua familia per-
sistit in vero dei cultu reliqui hominius om-
nibus ab eo deflectentib. hęc nobis palpiter
consideranda proponit. Peccatum vero etiā
Christus dicit. Multū vocati, pauci electi. Atque
in causa fideli & religionis, ubi certu habet
verba dei non esse spectanda & sequendum
multitudinem, qua facit est exercitum. Tertius
ut exemplo Noah obseruemos minime notum
si quando talis cogitatio subit mente nam
quasi absurdū & periculosa sit nos solos velle
sapere,

multis alijs diuersum, contra tamen verbum dei senti-
 entibus, quae nimic non leviter contata &
 vexata fuit fides Noah patrem cu[m] videbat post voca-
 tur sanctissimi motu patriarcham sese coniungit, cu[m]
 impia posteritate Cainitatem, ex quo nimicum
 illi adhuc magis contra Noach insolerebant inde
 cantes illu[m] infante[m] stulte solum sapere velle, alia
 doctrina & cultu[m] sequi. Eodem aucto & nos ho-
 dix gravauerunt papista dum obijciunt nobis
 nos velle damnare, tot patres & concilia, contra
 qua[m] semper in animu[m] reuocemus huiusmodi dicta
 sp[iritu] sancti. Pueri electi. Fides non est omnium
 Noch remezz' puerile p[re]ce, non te sequenda multi-
 tudinem huius secuti. Item Exempla Patriarcha-
 tem, prophetarum Christi & apostolorum.

sed Enoch Noach alijs sancti Patriarchae mariti
 existentes deo misericordia placuerunt magna est mar-
 trii monij commendatio, quod scilicet in eo non minus
 quam extra ipsum p[re]ceptu[m] sancte vivere possumus
 iuxta illud ad Heb: 13 honorabile est inter eos
 coniugiu[m] & cubile impolluta, sane ergo dixit
 Paf[n]tius in synedo Nycena, honorabiles esse nup-
 tias & castitatem & concubitu[m] cu[m] propria uxori

publice & generales plague Tu deum a deo feci
 imitti solent, cu[m] publice & ab omniis sine omni
 metu peccare, patet hoc exemplo horum in optatis
 diluvij, cu[m] enim omnis caecus & ois ho corrupset

riam suam hoc est studia tua, tum demum deus
in te quoq; horrenda diluvij, inundatione seire
cepit.

uod paenam peccati omnis generis animantia
quoq; tulerint. Si mulcet anima per diluvium
pedita sunt, ideo factum est quia deus voluit ho-
minem simpliciter edere non soli componebat
sed etiam cu possessionibus & facultatibus, & donis
cu quo erat conditus, penitentia de animantia
bruta, non quod et ipsa peccarent sicut quidam
habecorum sentiunt. Post illos etiam tyranus
eo quod accidit, omnis caro corrupta via m suam.
Sed quia deus voluit penitentem hominem, & cu omni-
bus illis que erant, & que habebat interea.

Extant exempla similium paenarum in veteri no-
stramento. Quidam primus Danielis in lacu
leomm coniunctu uxoris libens & famili:
Idem accidit Nabor: ut ch. choru' Nathan & Abia
qui una cu uxoris libens omnia sua absumper-
erent. Si nile qd & quid in Ewang: dicit de ergo
qui inbet vendi secum cu uxori liberas & omnia sua.

abreui corrumperi vocabulo duo maxi-
ma flagitia potissimum significare volunt, id:
latares fel: & impudicæ scortationis qd colligunt
ex his locis Gen: 38 ubi de Onam dicit quod
perdididerit interram semen, ne daret semen faki
suo,

Exod. 32 Coerupit populus viam suam cum ex-
ibet vitulum. Sic inq[ui]enti loco idololatria & foeda
libidinis peccata, corruptione terrae maxime faci
volunt h. e. transgressionem primu[m] & secunda ta-
bulu[m], impossibile enim est ut falsam doctrinam &
impiu[m] cultu[m] non et sequat impura vita ut Paul. 1 Cor.

eius et si sit longaminius tardiusq[ue] ad iecam & poena
infli[ge]ndam eos multis rationibus, prius ho[re]s per-
monet ega poenitentiam in vita anteq[ue] purificat, ta-
men ubi monita sua sperni videt, ita tandem ad
actionem accingere cogatur sciamus quam agere
& difficulter decretu diuinæ ultioris renocari posse,
q[uod] nobis innuit cum de finis uniuersar caemis ve-
nit coram me, volens eoscire decretu[m] a statulū
tuluij, quo mundu[m] deus delecte volebat renocari no-
posse.

nter peccata quibus publicae & uniuersales rati plaga
& poena provocant maximu[m] est peccatu[m]. .i. violen-
tia, vis, iniuria, & cuestio ois c[on]flicet locu[m] his
quab. germanicu[m], qui fortior is melior. Non rati
mag[is] hoc sit rati. Atqui haec Tyrannis sequitur
contemplu[m] verbi & sanar doctrina, id est peccata

cum hac nostra tempestate potenter regnat
non est quod mihi publica flagella Dei
deteriora ministris sensui, nisi tato pectora
ad Deum conuertamus.

videlicet Deus tandem uniuersum mundum solo
Noah cum sua familia excepto perdidit nihil
moratus constitutionem suam in rebus creatis,
quod si audisset oia quod fecerat esse valde
bona, quod magno consilio & deliberatione
hominem primo aucto concidisset, q[uod] eadem bene
dixisset, quod dominum tenet constituisse, m
amoremissimum paradysi hortu transstulisset, quod
etiam post lapsum in gratiam receperisset, salu-
tiferam de domino filio suo, per quem genus
humani reparandum promissionem fecisset,
ecclesiam inde ordinasset, multos quoq[ue] gloriae
Patriarchas in ea desisset, & his inquam om-
nibus mouemus, nihil unq[ue] tam speciosum,
splendidum, praeciarum & eximium esse quod
nam Dei a nobis auertere possit, si vera fide
vitaeq[ue] innocentia caretus. Sic tandem &
populus Iudaicus plane reiectus e, templu
in quo

in quo tabernaculo, & arca foederis locus diuinorum
præsentior erat destinatum est, ubi sancta fun-
ctus euersa est, omniaq[ue] que in isto populo G-
loria erant in pessum ierent, quando functus dig-
nos poenitentiae facere solebant qui ab ihsu ex-
pectabant, ita ut nemo hodie confidat quod
natus sit in ecclesia, ex christianis parentibus,
quod sit baptizatus, quod audiat verbum &
euangelium de theo, quod sacra eucharistia
sive cum omnibus istis coniunctam habet solidam
pietatem & fidem.

eius et si Noah amicum suum solo seruo, sine ullo
alio externo medio sana diluvij tempestate conser-
uare potuisset, tamen voluit hoc per extrellum
medium h. e. per arcam facere, inde disimus ne
contemnamus media que nobis a deo prouidentia
maxime ea qua nos tra salutis conservanda
instrumenta ex media sunt, Ego ne contem-
namus externam uecti Dei predicationem, sa
sacramentorum, priuatam absolutionem, & id quod
alia, quibus Deus ad promouendam nostram salutem
ovitua.

uod vero Deus precepit Noah ut sibi
arcam & se & familiam sua pareret in qua se-
ueret a diluvij inundatione, hinc monemur
nos ex nostra nostra ratione humana,
mung scire posse quae ad salutem nostram fa-
ciant, nisi ea diuinis dictis doceamus, nulla
n. vng' natus ut cumq' humana arte fa-
blicata, & elaborata, contra tam saeuam
diluvij tempestatem duraret potuisse, con-
tra quam tamen aeca durauit nullis
humans admissibilis, quibus regere &
gubernaret sed solo Dei tutamine mixta.

uod porro Deus non modo materiam
ex qua Noah arcam conficeret debebat os-
dit, sed & modum mensuram, quantitatem in
mansones, foraster, & id genus alia,
duo nobis maxime commendant, priuile-
giuientia & benevolentia Dei eisfa-
nos & suos electos, alterum humiliatio-
rum minimis, sepe ad infima & mini-
ma quoq' ipsius salute suorum demittentis.

uod vero arcam Deus ad certam men-
suram, & quantitate facti voluit ad myste-
rii si applices hoc habet. Eccliam si certos
& definitos haberet terminos, deinde cog-

cognitionem Christi, qui illius caput & gubernator
e domini ad mensuam ut Eph. 4 vniuersitatem nostram
data est gratia secundum mensuam cognitionis
Christi. Quod vero aera sine utilitate humanae
gubernacnis quibus reliqua nubes gubernantur
fossi voluit, significat Eccliam cuius aeratus typus
erat sine humanis consilii sola Dei protectione, in
tot & tantis humanis mundi procellis ergi & consecuan.

45
nihil Deus primū illum originalem mundū aquis
potius quam fame et gladio, vel pestilentia aere,
aut alia calamitate excedere voluit, ideo
fudicū est, quod vehementior vis in est aquis,
deuestandi, graffandi, ac depopulandi, ut qua
non tantum arbores, radices, plantas, hinc & am-
mantes insiciat et pestilens aere facit, sed & quo
ipsam terram superficiem tollat, solum mutet, oia
conuerat, ac euentat, ita ut etiam secundissimi
agri per falsuginem rura & haenia occupant.
Hebrei tamen putant dominū elemento aqua-
rum terram potius procedere voluisse, ut esset men-
sua & mensuam, quia enim foeda libidine
deum maxime offendebat, coniscentes si in-
pura semina, idcirco sondes istas aquas diluvij
abstegere voluit, Quia vero genitrix hac in-
re ab ulloq. sexu peccatum fuit, hinc est in-
quint

quod ad ipsorum deletionem utrueq[ue] aquas.
caelestes & terrestres concurrecerunt volunt.

uel proprie fœdus sit quæ eius natura &
conditiones, pulchritudinē ad modū exprimit vox
Hebreica vel enim בְּרִית. eligendo dicitur
est enim fœdus seu pactum ut inquit Abe-
nnera mutuus consensus duorum & plu-
riū super aliqua re, vel à בְּרִית decla-
rando manifestando sive explanando qua-
sat. utraq[ue] pars mente suam quid fieri
velit declarat, vel ab בְּרִית. excindendo
quod scilicet conditiones fœderis quo
omnibus notissimæ esse debent ne quis
illud temere violeret olim statim ezechij
incidebant, vel quod semp & quod aliquis
occidat adcessitanda, quod is qui pactu nio-
laret sanguis eius quoq[ue] fundi deberet.
Item & fœdus illud Dei aeternū, quod no-
biscum pepigit de remissione peccatorum, de
recipiendis nobis in gram Iugū donanda
vita aeterna per sanguinem quos filios sui
in morte effusi compa manū debuit, cuius
minime oī sanguis qui olim in pungendū
fœderib[us], vel in populo Dei, et in genitib[us]
effusus, typus quodammodo fiet.

e' fædere Dei cum Noah quale fuerit, licet
 diuersar' sint sententia', quā aliq' ad defensionem
 quam ab imp̄is hominibus qui illi mortem
 cūminati fuerant liberari debuit reffercant,
 Aliq' ad pericula in aquis repellenda, aliq' vero
 ad pacific' trid' quod postea cū eo fecit, tame
 hac siemissima om̄niū est sententia', Deum in hoc
 pacto maxi me' respexisse' ad ymissionem filij
 Dei caput serpentis conculcatu' factam peccatum
 Adamo in paradyso, atqui hac maxime' Noah
 opus habebat ut confirmaret fides eius, adhuc
 reliquā force Eccles' seminariū unde' chiesa nati-
 tūrus esset, efi totū genus humānu' pericel' vicerit,
 Est ergo hoc pactu' spirituale' polius quam cor-
 ponale, reffendum ad chiesam Dñi vitam aeternā,
 confirmat huc sententia' Ex. 1 Pet:3

uod Noah à Deo diserte' aecam ingredi' iubetur,
 monet neminem nisi in Ecclesia cives aea typus
 erat constituti, conseruari ad vitam aeternā; illud
 illud vulgatu' dictu', extra aea Noah no' est salu'.
 Deinde neminem in illam nisi à Deo vocatū ve-
 niret iuxta illud Ethei lamen: 6 Nemo venit ad
 paluem nisi Pater eum texerit.

videtur ad singulos de familiis Noah et
et accam ingrediantur, hinc quidem Hebrewi.
colligunt singulos secundum in arca habitare
debuisse ne uti aliqua consuetudine, maxi-
me coniugali, quod videlicet tempus est
suctus & macerius. Sed si minus est ut dicamus
ad singulos esse directum verbum Dei, ut singu-
lorum fides magis confirmaretur, sicut enim ad singu-
los pertinere id verbo cum de Noah aut in-
uenit gratiam &c. Ex hoc loco & similibus colla-
gere vobis efficaciam privatam absolutionis in Ecclesia
in qua promissio & verbo Dei de remissione
peccatorum ad singularem personam directa ma-
gis efficax est vobis.

exato homine seruantur & quedam animantia
id est omnis generis, ut quae propter hominem
condita erant, atque ita vere esse apparet quod dicit
David Psal: 36 Homines & iumenta saluas domine.

videtur omnis generis bestiarum ad arcam venerari
& tu Noah ingressarum sunt, quod item binas & no-
phues simul miraculosa factum est, diuinatus salu-
cet ad imminentem iram Dei & calamitatem
excitatorem, tametsi in brevis animantibus, naturales

qdam

quedam imminentia periculorum sensiones sape
appareant. Hinc est quod canes sentientes quoddammodo
mortem domino suorum quasi sensu aliquo misericordia
eaga illos mori ingemiscere & querulam solent,
Egredi in periculis dominoru[m] suoru[m], nemore & sudo-
rem emitte[r]e videntur, lupi tempore pestilentie &
cladis magna[m] imminentis ad pagos & oppida quasi
opem ab hominibus petitiui aliquando comportu est
venire.

videt Deus Noah & sibi & omnibus secum in arca
animantibus de cibo prospicere iubet, duo nobis per-
pendenda propomit scriptura, primum prouidentiam
Dei qua fuis nunc deest, sed et de omnibus vita
necessariis clementer prospicit. Alteru[m] Deum nolle
a nobis speeri media ad sustentandam vitam no-
stram ordinatam. Nam et si ipsu[m] Noah omnia
cum eo animantia per totu[m] annum diluuij sine
omni cibo, facile in vita consecutare potuit, sicut
Mosen etiam & chrebsum 40 dies sine omni cibo
securauit, tamen voluit ipsum Noah ut ordinatis
medij. Nam ut Augustinus eundem dicit, Deus
res conditas ita administrat, ut eas proprijs mo-
tibus agere simat, hoc est, utitur medij certis, &

Xsua miracula sic temporat, ut tamen ministeriu
naturae & medys naturabus vtratu, peccant
ego & Deum grauissime tentant qui ordinaria
Dei media ad manu existentia contemnunt
sicut faciunt qui praesentib. cibis ut nolunt,
qui omnem sum medicinae rejciunt, qui demig
artiu & linguan studia flocci pendit & huius
modi, secus vero est cum ordinaria Dei media
nos destituit, tum enim ut auxilium Dei mi-
raculoso expectandum est. vel more patient obuen-
da es t.

uod scripture sicut de' Noah & fecit Noah
in lita oia quecepit illi Deus sic fecit & non
est ociosus plenarius aut in utili repetitio
sed es t phrasis scripture, qua comendatur obe-
dientia erga Deum singulair, ita & in hoc
loco commendatur nobis in exempli singulair
ipsius Noah fides, obedientia, & studium quo
omnia mandata Dei de paranda area, de colli-
gendi bestys, de querendo cibo, & alijs diligen-
tissime executus est, fidei enim erat, quod
Deo liberationem & salutem sibi promittenti con-
santer cecidit, nec quicq. dubitauit.

48

Obedientia, quod capienti Deo ad oia iuxta
paruit. Study. quod nullam moram traxit,
sed oia grauitate reme eaq*ue* secundum p*receptum* Dei uectis & mandatis Dei nihil vel
addendo vel detrahendo aliquid expedierunt.

conditiones ergo & proprietates verae erga
Deum obedientia sunt, scilicet verbo Dei
similiiter credere, cum Deo non disputare,
& disquirere de eo quod facere iubus es. Nullas
item moras mettere in grauitate & strenue
expedire, idq*ue* secundu*m* omne p*receptum* Dei quod
tibi ab eo iunctum est, nihil immutare
aut super ordinare, h.e. nihil addere sine de-
trahere mandato diuino. Demq*ue* ut cung*ue* quod
p*receptum* est ridiculū, vile, trapa*n*, scandalosum
aut impossibile videatur, diligenter intende-
re in maiestatem Dei capientem non quid
dicat sed quis dicat & p*recipiat*, in p*receptis* em-
inis euextenda est hec vulgo lactata senten-
cia: spectandum non quis sed quid dicat, in
illam si spectandum est, non quid dicatur &
capiatur sed quis dicat & capiat. Deum enim
cum

cum aliquid capere audimus summo loco habemus
et cuncta humanae humanae rationi stultam videm
hoc enim est Deo veream sapientiam & hominibus
gloriam tribuere. Secundum illud 1 Cor. 1 stultitia
Dei sapientiae est quam homines . hoc quia non
fecerunt omnium seculorum sapientes in multis nefan-
dos cultus & superstitiones incederunt , quod &
omnium superstitionum papisticarum causa existit
quod scilicet relictio verbo Dei sapientiam huma-
nam fecerunt.

non Deus toties conuenit Noah illis loquitur
de ingressu auctorum , cu[m] sua familia , tria nobis qui
p[ro]p[ter]e hinc comendantur perimutur quam eucardia Deo
fuerit ipse Noah , Atque ut bene munieretur
& confidaret fides illius se minimus cu[m] suis
perituerit qua minimus fides illius in tanta difficultate
graviter tentata fuit . Tocum ut hinc dispa-
mus quam utilis sit in periculis & calamitatibus
sapientius audire verbum dei eorum animi de honestate
volentia illius erga nos subinde corroborare .

eum locutus fuisset Noah natus sumi potest , et
quod locutus fuerit ei , per ordinarium ministerium
verbi h. o. p[ro] maiores suos patres edocet si
maxime vero per Matthusalach cum sibi , qui

postremus fuit inter Patriarchas originalis mundi
moeris deum, ipso anno diluvii, et p Angelū
aliquem, et per internam reuelationem, quem
gradū habeci vocant γενετικού. et spi-
ritu sancti, vel per vocem cœlitus sonantem
quam habeci vocant γενετικού.

uod enim dicitur solus Noah sua cœtate iustus esse
pronunciatur ab ipso Deo, multa hinc nobis
obseruanda veniunt, prius horribilis originalis
illis mundi paucitas, quod scilicet in tanta
homini multitudine, unus tantu iustus in-
uenitus coram Deo. Alteru iustitiam ipsius Noah
non ita accipiendo quasi suis meritis dicitur homini
specibus liberationem à diluvio commeruerit, secum
iustitiam eius fuisse quod credidit Deo, sanctificauit
illū, invocauit nomen dei, gratias egit, predicauit,
et damnauit totū mundum: iustitiam enim illius
non tantu ad secundam sed et ad primam tabula
referenda est, Lectiu licet Noah coram Deo,
iustus fuerit, tamen coram mundo, tamq dam-
natisimus haereticus et seductor habitus est,
quod immutare per hoc quod dicit Deus, coram
me vidi te iustum, sic semper quod coram

Deo sanctum & iustum est, mundus horribiliter
damnat, secundū illud Luca¹⁶ quod hominibus
excessum est, abominandū est coram Deo.

Quarto, similem futū mundum nouissimum,
mundo Noah, non ego mihi est, his post
terris temporibus omnia misericorditer concupi,
eait enim inquit Christus in Evangelio sicut in
diebus Noah & abibi, cum filius huius verniet pulch
quod sit inuentus fidem in terris, & in
creabilis ipius Noah constantia qui et si solus fuit
totum mundum sibi aduersantem, & hos tem
hahuit, quis sine dubio illū multis nominibus
exauit & exagitauit, tamen peccata non
passus est sibi exenti fidem suam, immo unū deo
plus quam in mundo cedidit, atqui ea de-
num est recta fides & constantia tu verbum de
habes illi constantie & inclinuse ad hoc esse, etia
si totus mundus reclamat seque opponat, talem
quod fidem habuerunt sancti huius saeculi Huss.
& hic omnis Beatus in concilio Constantieni
si, locus ergo iste & similis diligenter obseruaci-
sunt, nobis hodie contra illam gravem tentatio-
nem qua obigitur nobis hodie quasi soli sapere
velimus. Contra tot patres, Concilia, Pontifices,
cardinales, & eos & tot Academias, quales in
meū

minimū voces & ipse Noah audire coactus fuit,
quasi solus Proto mundo sapere vellat.

uod Deus Noah non simpliciter iubet ut ad se
quos omni genere ammantia in arcam colligat,
sed & numerū ceterum p̄ficit ostendens quod
paria ex mundis & immundis accipere debeat, p̄mā
eiusum commendat Dei prouidentiam rega suos,
ut enim non minus gravaret arca iubet ex immundis
quocū maior copia eccl̄ tantu bina capere, ex mu-
ndis vero septena. quod p̄ficiet ex sacrificijs illorum
Noah sese post diluvium ergo Deū gratum exhibi-
tivit, plura peccata ex mundis habere voluit
quod que pura, munda, & sancta sunt Deo seru-
magis placent. Verinde quia non tam Noah illis
in sacrificijs quam & in cibo opus habuit, id
circo plura ex mundis capi voluit. Veri⁹ quia
per omnia sacrificia Christus ad umbralus fuit,
qui immaculata & perfecta hostia peccatorum
nosterum facta est per septenarium numerū,
cui perfectio tribuitur, forte scriptura perfectio-
nem Christi significare voluit.

uod Deus ipsi Noah non tantu ī genere

se diluvium adductum eoque homines & iumenta delectum, sed & diem & horam quasi indicauit eo facit ut apparet certissima constantissima magis & Dei Decreta, Deinde diluvium illud non naturale fuisse sed in usitatibus singulari opus, divinae ultioris ideo dicitur (ego pluam).

otus est Deus ut momento procedere totu[m] genus humana[m], una cu[m] omnibus animalibus, vero quadraginta dieu[m] & noctium spactu[m] ad hoc sibi designatoe voluit ut si iuxta Heb. sententiam tempus deletionis huius respondeat tempore facturæ eius quadraginta enim dieu[m] curiebat spactu[m] humanu[m] in utero fore absoluti physici trahunt. Dein quoque ut inde patet per gravitas & magnitudo diluvij, quod sit dum per nos statim finem habent, sed diutius quodammodo extrahunt.

uad scripture in materia diluvij libenter usus patet eleendi vocabulu[m], monet quam societatis contaminatio fuerint sociis horrendissimo peccatoru[m] & sceleru[m], ut opus fuerit ingenti aquatu[m] confluxione, ad eleendas istas sodes ut

D David hac voce in psal. Misericordia dei Deus
Vbi fluentis divina misericordia a sceleribus ab-
stegi cupit.

uod Deus iam atq; ultionem suam, non re-
traxit propter immensam hominū multitudinem,
qua totus orbis effectus erat ~~veni~~ omnes solo
Noah cum suis ad vnu usq; perdidit, monet ut
in malefaciendo non respiciamus aut sequamur
multitudinem peccantium, quasi inde nobis pacem dū
sit tollerabiliusq; habitu simus, non enim con-
cupiscit Deus multitudinem filiorū impiorum
& infidelium Ecclesiastici. 18

tulū ad modū dū diculū videbatue ratione
humanae, Noah cū sua familia in tam seua di-
luiq; tempestate atra remib; omnibus alijs hu-
manis administracilis desituta consecutus posse,
veni quia nihil offensus fuit Noah hac via salu-
ti sibi à deo confecendae veni immixtus verbo dei
omnia ad illius voluntatis arbitriū fecit, id eo
scriptura tales repetit Noah oīa fecisse secundū
missa dei ad commendancā nimicē nobis simplicē
Noah fidem & obedientiam.

uod 600 anno^m Noah ingressus aecam fuisse
commemorat, fit ut eusum videamus uebi va-
stabilitate, agenti enim quingentesimū etatis/ in
annū dixit illi Deus se post 100 & 20 annos
tolū mundū commūnū diluvio deleturū, hyc
iam impletur & consiemat tenet autē quid
malitia hominū quotidie magis atq; magis
inualesceat, ideoq; uktionē diuina accelerante
& regente 20 annos decūntatos fuisse. Sed sim-
plius est ut dicamus Noah 400 annū ex-
cessisse, & quingentesimū aliquo usq; iam
ingressū fuisse, sed non ad plenū compleuisse
quando pācum illi Deus de immittendo diluvio
loculus fuit.

uod igitur Deus tandem adest cū suo diluvio
mundumq; horribilitate deuastat, ppter cuius
dilatationem Noah cū fabrica aecasus ab ho-
mībus sui seculi egerie nimicē decisus
fuit, monet ne simus contemptores diuinae
longam iustitiae, sed memorē polius vulgati
ūlū clērij, quod differt non auctor, tarditatemq;
iurū diuinae, geauitatem supplicij compensaci

uod spiritus sanctus in matreia diluvij toties
 repetit ingeſsum Noah & filiorum eius in aera
 ſimilatq; animalium, non tam eſt perturbatio ami-
 ſcriptoris Mofis ſed: ut quidam ſentient grata
 em in ſunt pueralis animis eſpeditiones, quam
 quod fp. ſan: nobis bene inculcare voluit, mag-
 nitudinem eei horribilem ſal: iam Dei in toto
 mundū defuientem, horribilem quoq; homini-
 ſtis ſeculi obſtinatam impietatem, quod vide-
 licet ex tot monimentis & signis, puta ex
 Predicatione Noah, ex factura aere, ex mihi-
 culoſa ois geneis am manu ad aecam ad-
 uentatione, & Iipſius demig Noah ſuorum in
 aecam ingeſtu, mihi ad paenitentia p moli-
 fuerunt. Peccata huius monitione ne pigeat
 nos ſcriptura faciem ſapientis volueret & reuol-
 ueretur cu ne ſpm ſane tñ quidem pigeat eadem
 ſapientis inculcare, meq; putemus nos vñq; ſatis lega-
 et expenderet poſte verbi spiritus sancti, ex omni
 enim tectione, ſemper aliquid nouis ſeruoffert, quod
 in peccato non animadueremus, et enim ſacea
 ſcriptura fons in ex haustus quod eſt maxime
 contra eos qui ſentinel atq; iterum plures Biblys, mox
 tanq; ſibi iam perfectissima in quibus mihi

amplius restat quod dicant, abiecunt.

ime mensem quo diluvium cepit Apulem at quidam volunt, sive octob. ut quidam sentiunt, monemus hinc impias contemplares vbi Dei tandem opprimenti iudicio Dei, quando sit omnium secuissimi & letissimi, etenim enim tempus gratissimum est euviescit enim in quedammodo orbis ornat terra gramine & herbis, arbores, florebus, cantillant aves, exultant pecudes, & noua quam mundi facies post horrida lybris tempora secesserit. Autum natus tempus non minus gratus est, propterea fructuum collectionem, quos tum tam peccaria laboris nostri, non sine summa amaritudine videat eisdem dulciter fui licet, sive ipsa & secunda mensem Apulem, sive octob. intullegas, immutua opposites fuisse diluvio, cu nihil minus expectarent, immo cu nihil quam latitudinem, gaudia, delicias & voluptates somniarent, hinc est qd & thus Matt. 24 post leonam tempora mundi, temporeibus Noe comparat, quo summa erit hominum securitas, sicut dicitur Apelles inquit cu dixerint pax & tuta via, repentina eius minet interitus. 2 Thess. 5.

uod Deus originalem mundū non simplici
aquaui inundatione, sed iustitiae horrendaq.
aquis scilicet vnde magna vi inferne & super-
na confluentibus peccatis voluit moneretur.
super eos & insecos impietate hominū graui-
tore offensos fuisse super eos hoc est Deū falsa sit.
doctrina, idolatria, & contemptus Christi sui,
alijq. horrendis, impietibus. Inferos hoc est
hōes iniuria, rapina, iudiciorū punctione,
fœda libidine, homicidij, alijq. id genus attro-
cibus flagitijs.

uod scriptura dicit non similes fontes
apertos fuisse tempore diluvij, pluviisq. coelitus
sensim destillasse, vecū eruptos fuisse fontes abyssi
magni, cataractasq. coeli apertas fuisse, immitt
tantam hominū fuisse impietatem, ut Deum
natureo cursu & ordinem solitu' mutare, ac
inuestigare coegerit qui ordo naturalis à Pro-
p̄f constitutus erat, ut fontes lenitus fluarent,
maria & flumina suis aliis continent,
nubes in sublimi aereis regione sine casu voli-
tarunt, pluvias tamen sensim dissipaverint, quae
in diluvio ipsa preceata hominū oīa consta-
ria.

euenerunt,

emineimus ergo huc ~~ora~~ sua natura non tam
firmitate stabilitate esse, quin & modis in nos similes
esse gravatae ac levatae possent si omnipotenti deo
Dei non continentur, aegra sunt particularia,
diluvia quibus nominis ciuitates aut regiones in
tegra merguntur, in testimoniu quod talia in
convenientia quotidie sentiuntur, nisi diuinus non
prospicuerit.

uero Deus ipse ante et circa Noah clausisse da
non simpliciter de ostijs aerae conclusione in
telligendum est, sed & de tota aera quam suo
oculo ita undique communis ut nulla ex
parte gravantes aquae diluvij illo aliquis
noceat aut eam infringere possent quam alii
in tam seua & omnia horribilia diluvia
temperate subsisterem impossibile fuisset, quo
ruesum notatus Dei aura, sollicitudo atque
ura aega suos in mediis periculis.

uero Moses tam copiosus & diludens est, in descri-
bendo diluvio quando incepit, quibus inter
quanto tempore durauit pluvia aetatis,

quamdiu, quamdiu stetit in solo arca anteq;
deuata fuit, quando item iso diebus in aquis
fluctibus concusa, ideo in meū factū est,
ut non tam ira diuina negligēdo quæ in
ibis sese contra impietate mundi exēcuit,
quam d̄ fidem & constantiam Noah suōnq;
consydecandā nobis ob oculos poneat, quo videbi-
cet in tanta misera & calamitate, in tanto exilio,
in tantis clamoribus & euulatu, cū viroū tum
miliū, viaginū, infantū, arricōnū & cog-
natorū deripi & animantū, mæcore, metu, &
luctu non plane clamorati, & quodammodo li-
quefacti sunt: sed quia ad huc subfracte po-
neant sustentati solo verbo Dñi, & ḡmissione.

Argumentum Secundi
capitis, supra n. om̄.

Moses per etiōnes sine āvare dñi wor re-
petit totam creationem, quam incedenti capite
obitec perstrim̄xerat, fusius scilicet & exactius
hanc creationem p̄sequendo, ostendens à quo,
nde quod, & quibus partibus, factus fūt ho-
m̄ uonodo post facturam mox in a m̄e infirmā
hortū paradysi translatus fūt ubi illi leges p̄scribut,

ut in ipsis fidem & obedientiam rega deum factorem suum excebat, & quia Deus illi uocem in auxiliu & consolatione eius, ex costa ipsius factus erat, et hoc domini Dei magis agnosceret atque suspiceret, adducta ad illum fuerunt oia animalia & ex impositione nominum atque natureas illorum scrutando expiciebat intra omnes creatureas multa et cum qua conseruatio & consuetudinem habere posset, deo donata sibi a Deo coniuge magis gratus esset, quod & fecit adductam. sibi mulierem, mox de carne & ossibus suis sumptum cognovit, eamque sibi minime descendam afflatu insinuauit spiritus sancti pie pronunciavit. *Propositiones huius capitis sunt haec.*

Prima de etiis quo & sanctificatione sabbathi,
Secunda de formatione hominis, Tertia de plantatione
paradisi. Quarta de collo catione paradysi, & delege-
tata Adamo. Quinta de consilio condenda uocis
quam Adamo voluit coniungere. Sexta de impo-
sitione nominum animalibus. Septimo de mulieris
extinctione, & adductione ad matrem.

Caput Septimum.

Inminente iam iam diluvio Deus eus adest,
 & præcipit ipse Noah ut cum tota familia sua aëca
 in quadrature, collectis ad se ex omni genere animan-
 tium aliquot, simulq; indicando diem adducendi
 diluvij, quo hinc veetas atq; fieritas verbi Dei
 apparet, qui ante centum & viginti annos esse
 uniuscumque orbem ipsorum impietatem hominum grati-
 tia & misericordia Deletuerunt comminaliter fecerat.

Propositio. I

Noah non proprio affectu & voluntate, sed ex
 instinctu & voluntate mandato Dei cum tota
 familia sua aëcam inquies es.

Deus non tantum hominem, ad consecrandum
 genus humanum superstitem esse voluit, sed &
 levata animantia ipsorum hominem & ipsorum Deum.

Argm Octauii Capitis.

Describit Moses in hoc cap. quod Deus post
 illam horribilem iram quam mediante diluvio
 universam carnem delevit misericordus Noah, &
 omnium quae cum illo in aëca erant, aquas
 diluvij tandem virtute sua diuina copiæ
 fecerit, terram exsecarit, ipsumq; Noah

arcam egeret, terramq; eiusus in habitare iussit,
qua re duo nobis præclara exempla obseruanda
veniunt, Alterum q[uod] misericordia Dei in suis,
illorum in medijs calamitatibus nunc obliuiscens.
Alterum fidei, constitutæ, patientiae & persecutio[n]is
Noah qui ut cuncta oia tristia & deplorata erant,
& nihil quam perpetuam Dei iecam sperarent, tame
mixus verbo & gmissione Dei libe[r]alitate ex tam
is malis expectauit.

Caput Nonum.

Describit Moses in hoc capite renovationem &
instaurationem eorum quæ per diluvium confusa
& abolta quodammodo esse videbantur habentes
partes & continet istas p[ro]positiones. Benedictione
Noah, & filiorum eius, confirmatione coniugij,
facultatem vescendi carnis, usi gladij in homi-
cidas. Secunda pars continet pacatum Dei cum
Noah, de non perdendo amplius mundo p[er] diluvium,
Tertia pars historiam h[ab]et de ebrietate Noah
maleditionem vini Cham illudentis paleam,
& e contra benedictionem aliorum duorum filiorum
iniquitudinem parentis sui contingenti.

In Librum Numeri Comen-
taria Domini Pauli Fagii
Anno 1548. Febr. 10.

56.

¶ Prologue.

Ad constitutionem bona politiae non tantum satis
est, ordinare bonas leges, praebere rationem bene-
vinendi tum politice, tum Ecclesiastice, sed necesse
est has leges habere fidem executionem, ita ut
boni proxima reportent, mali sentiant poenas,
Deinde opus est ut omnia officia ita distribuantur,
ut nemo sit in aliqua Republica qui non faciat quod
sit sui officium, ubi enim haec desunt, tum talis politia
similis est corpori humano mortuo, ibi enim
etsi omnia sunt membra, tamen non exercitur vis
corporis. Quapropter Deus optimus (Mox.) postquam
tulit leges, prescrivit cultum diuinum & que ad ipsu[m]
sunt necessaria, iam ita ista destruit effectum in
actum, & omnem populum ita ordinat, disponitq[ue]
ut omnes faciant suum officium & munus. Et populus
ideo educitus erat ex Aegypto ut incederet
in terram Iudaeam, ideo Deus suum populum, quoniam
tangit insignem exercitum vult ducent contra impiam
gentem, iam aciem instruit, omniaq[ue] ordinat.

In summa pulchritudine nobis scripta est, imago
politiae iam in aetate existentis, quod debeat regi.
Similiter ostendit Deus, quando nihil sit in ebris
humanis, ad viae esse beatum, nam semper aliquid
accidit quod sit emendandum in omni Repub.
Prosequitur ergo Moses historiam omnium eorum
item, quae post diuinum cultum institutum accide-
runt in deserto Synai, quodcum primum fuit numeri
ratio populi Israël, in deserto Synai prima die
mensis, secundo mense, anno secundo illa narratur
in prioribus quatuor capitibus. Ima autem utriusque
aliqua congregatio hominum fieri non potest ut
subinde alter alterum laudat, propterea in quinto cap-
tus lex quod multclarum debeat is qui proximum
ludit, quo publica pax melius conservari possit. Deinde
in 10 cap. fortius lex de Zelotypia manu rega-
rem, quo pacto manu cuius secunda Dei
Dei agere debeat, hoc enim etiam faciliter tran-
quillitatem Reipub: opus est ut coniungas bene
inter se vivant. In 6 cap. prescribit Deus sacerdotib.
certam aliquam formam liborum qua uti debebat
erga populum collectum ad sacrum cultum, quo nobis
ostendere vult salutem Reipub: non confundere

in multitudoⁿ populi aut constitutione legum,
 sed à gen^e & fauore Dei. Quia autem ad ymoueniam
 honestatem, ad ymouendū cultū multū cestat. Recto-
ces & principes ee bonos viros optera in 7° cap.
Subiicitur insigne exemplū priorū principiū, q̄ sc̄ibimur
emim principes prius fuisse qui offerebant ad fāciū
Dei cultū. Socieco ubi non est ordo, ibi est confusio,
summus ante ordo debeat ee in ecclēsia iuxta. 1 Cor. 14
Omnia decenter. Hinc in 8 & 9 cap. huius publice
ordinantur ad suū mīsterium, ante tabernaculum
fœderis, ante cons̄fēctū totius populi, ut ita con-
ciliaretur authoritas facii mīsterij, & sciarent homi-
nūm ee opus hoc & officiū. In 10 cap. rūsum
pponit nobis exemplū pīj Principis in Mōse orante
p populo, & optante eis fālicem & tranquillā politiam.
Aucterius à primo capite usq; ad u desceibunt auspicio
repub: ffœdericā. Sed quia in rebus humānis nihil
est omnib; numeris abſolutum, ppotera in omnibus
politijs exiſtūt aliqui mali qui ytrubbat Repub: sta-
tū, qui opus habent reſponsione ēgē ab. 1 cap. V/
ad finem descebit quomodo in illa Repub: etiam
extiterint mali, qui oīam puniti fuerint grauitate.
Primum Capit.

Tres sunt partes finius capitil. 1 Q̄ceptū de nume-
 rando populo. 2 Executio mandati, 3 Q̄ceptū de
Iuratis.

qui non debebant venire in sumam multitudinem
populus numeraret.

Amotamentum Hab. populu tribus viibus numeratu
fuisse post quam egressi erant terram Egypti ut
Exodii 12 Egressi sunt tang sexcenta milia vi-
vū. Altera numeratio Exod. 30 & 31 cum ad-
räunt vitulum aureum, ibi quilibet debuit aliqd ad-
fere. Tertio post tabernaculum extuctum.

Affigunt certas causas numerations, primam nu-
merationem factam dicunt ut Deus ostendat va-
tatem promissionum factorum Abram, qd velit suū
semen multiplicare et stellas coeli. Secunda nume-
rationis causa est ut appareret quantum cecidissent
ex populo, perierant enim circa tria milia homi-
nū qd imperfecti erant a levitis. Tertia nume-
rationis causa ut ostenderet gloriam suam populo.
Tamen omnū illarū numerationū populi capiū
affigunt rationem, quod Deus voluerit suam bene-
mitatem rega populu ostendere, quernadmodū
bonis pastorē semper numerant ones ne peccarent una
ex eis ut posset eo melius eas curare, ita etiam
dicunt Deū eisque cū suo populo, ut declararet suū
amorem & bonū affectū rega illos, Et qmndaliquis

qui habet thesau^rum, semp^{er} cum contemplat, ita
Deus populu^m suu^m semp^{er} contemplat, qui ecceat pecu-
liu^m suu^m. Altera pars in qua habet executio-
nem mandati diuin*m*. Comendat illa in hoc loco
nobis, ut videamus obedientiam Moses Aaron &
alioru^m Principu^m. Observanda ex his.

Primum observanda p*ro*misiōnū Dei veritas, Deus
misericordia se auctiū sūmen ipsi Abraham, hoc
fideliter p*re*sbitit ut iam videmus d*icitur* in Exodo, in-
q*ui*esta enim erant tantu^m zo*ta* a*ie* Agypti, eque-
runt 600 p*re*c*on*sumulos d*icitur* miliees. Deinde
Deus voluit illa numeracione populi declarare
singularem amorem o*ea* populu^m suu^m i*n*stare pastoriis,
qui sub inde numerat suas ouiculas quod vero
ram diligenter vult numerari populu^m, commen-
dat suam prudētiā quod se*ip*se extendit, non tan-
tu^m ad generalia, sed ad singula d*icitur* ad individua.
Quarto q*uo*d voluit distribui populu^m, in suos ordines,
comendat disciplina ecclesie, quod o*ia* in Eccl*a*
decentia exordiū fini debet et 1 Cor. 14 ista
aut*e* Ecclesie disciplina, ita debet esse inservita,
ut singuloru^m membra eccl*a* - i*n* hominū
possit esse cœna, nam on*u* hoc non fit, videm
mitos

su perire. Facit autem illa populi numeratio quae
ad mysticū. Perīmū adūlteriu fuit hac nume-
ratione diligenter multos esse quos Deus velit
saluare, quos velit vocare in Eccliam suam, om-
nibus enim Deus offert ^{dedicationem} Euangeli.
Deinde q̄ singulare ^{noia} natura, ita diligenter con-
scripta fuerunt, q̄ hoc fuit adumbealū, noia filo-
rum Dei, vere esse inscripta, in libro vita, ut
Ihesus dicit, gaudete q̄ noia vestra inscripta
sunt in celis. Tertio significatiū fuit, nullū
apud Deū et neglectū electoru suorum, oēs ex-
equo sunt illi grati, nemine negligit, con-
temnit, aut abjectit, nisi sunt illi capiti capitū
noscacū, multo magis nisi illi sunt electi filii
sunt quos vocat per verbū suū. Deinde indicat
nobis nullū et respectū psonā apud Deum, ad
quod etiam facit simplicitas Moses in descendenda
hae numeratione, eodem enim stilo utrūq; no dei
bundis his ita & nos omnes & quo debemus
diligere illisq; benefacere. Multicess, pueri, scui,
Egypti. Reconsent non quod Deus haec multa
habeat cariora, sed ut significaret nobis tales no-
re aptos ad regnum celorum, qui facilitaret vi mbi

sueunt infidei et pueri, tales non possunt apli eē ad Ecclesiam. Deinde Aliii res consunt apłas. i. q̄ qui molles sunt & non fortis, nam cū in eccl̄ia sunt persecutores oportet nos et fortis, ḡstantes, ad pugnandum contra Sathanam, nam qui in eccl̄ia sunt illi iam sunt quasi milites, debent pugnare cū diabolo, & cum mundo. Secui excludunt. i. hos qui secundūt diabolo, mundo & voluptatibus. Egypci excludunt. i. hos barbaei, alieni à fide, idolater.

Caput. Quintu.

Ies sunt huius capituli partes. 1 Decemmonis in mundis. 2 De mutatione eius qui proximum in aliqua re defraudavit. 3 Lex de Zelotypia.
 In prima parte Observanda. 1 Nullam politiam posse consistere nisi disciplina & eius executione, ita etiam eccl̄ia Dei sine disciplina et non potest de notari per evictionem impurorum. 2 Ut illi qui potestatem aliquam habent in politia & repub. debeat eam habere disciplinæ in Eccl̄ia, nam dicitur de filiis Israël quod omnia haec diligenter fecerit. 3 ut illi qui taliq̄ morib⁹ laboreant ut equant ex communi hominum consuetudine patien-

hac fecerant, & cogitent à Deo sibi hac missa er,
propter peccatum, Et etiam in Ecclesia, illi qui
propter peccata eorum cibicunt etiam patientes debent
fere hanc poenam, orare dominum y meliori vita.
Quarto quod illi qui cibiebant non omnino obi-
ciebant, ut nulla eorum cura haberet, aut non
omnino occidebant, volunt os tendere deus, ut etia
tales quos cibimus cibemus eos, non negligamus eos
idem etiam in Ecclesia sit non omnino abiciunt,
qui excommunicant. Quinto disimus ex hoc loco
posse cibos tales ex communi consuetudine, sed ta-
men eos non omnino negligere.

In Secunda parte agimus de restitutione bonorum,
qua' per fraudem à proximo abstrahimus. Lexit. 6. In
eadem lex gloriens tractat. Iudei dicunt hodie
peccatum non remitti nisi illud q' ablatur est, re-
stitutus, & idem sentit Augustinus, dicens peccatum
non posse remitti, nisi ablatur restitutus, non
quidem quod ex opere illo peccatum dimittatur, sed ex
fides vera, non posse esse sine penitentia. Et
restitutione est signum verae penitentiae, Secundo
indicant iudicii necessarium ut quis accedat proximi
& cu' eo in gratiam meat, Dei reconciliari petat
veriam delicti, quod si alter non vult condonare
peccata, ille qui offendit debet sibi adhibere 3

Vices

viros bonos, qui apud illum debent pro ipso intercedere, & si ita nolit reconciliari agnoscunt eum non esse verum Israhelitam. Quod si non sūp̄ est illē cui dāmō alter intulit debet in quāntū accipere iō viros d̄ic ad sepulchrum & ibi confitezi peccatū, si debet ei pecuniam tū debet reddere haec dīb. quod si non sūt cœli haeredes debet dare magistratum. Hęc iudei. Vr̄ū quia lex Mōsica nos nō obligat, quid nobis faciendū est hodie? p̄imō paenitentia agenda ypter delictū, quod si quis accusat, debet rāre p̄omplūs ēt, velle reddere quoniam modo posuit. Quod si non sūt haeredes q̄b. Dāre posuit iure, tū debet dare pauperibus. op̄erat ut hęc omnia siant iuxta regula chauitatis. Observanda ex hac parte, in Omni Republica bene constituta opus ēē certis legib⁹ns, & etiam poemis certis n̄ proxīmo impune ab altero minuta fiat. Restitutio etiam debet fieri in choustianismo, si potest cōmode, sī minus orandus est dominus quid sit faciendum, in fa restitutio etiam opus erat sacrificio, ita chrys̄tus p̄e nobis sacrificium factus est Ef: 53 ~ bi chrys̄tus de yūx qui restituit patri sufficienter id quod à nobis pati eccl ablatū. Tertia pars capit⁹ Huīus lata legis prima causa fuit ē, ut securaret publica pax in Repub.

ad quod multum facit ut priuatae cedes beneficunt con-
stituta. Atia causa ne maritus laborans suspicione
regat uorem, ageret cu ea p sua libidine, & eam
punitet, & causa ut ita uores accerent ab impudi-
cita. Quarto voluit ista lego quodammodo punier
rebellionem mulierū contra maritū, nam et si fuit
innocens mulier inueniebatur, tamen nō carebat
ignominia, quae ei infligebat propterea quod facta
marito aliquam suspicionem dederat ipsa sua in-
obedientia. Quinto re ostendat Dens, quam mag-
nū peccatum est scelatio & adulterium. Ratio autem
explorandi mulierem huc fuit, primo cu maritus
laboraret suspicione, in priuatum eam admonebat,
ut pudice viveret, quod si hoc nō faceret mulier
I postea eiusus deprehenderet apud aliu vien-
tum quamdui posset assari cum ut inquiet
haberi, nō accusabat eam apud iudicem, &
in mittebat uox illa Hyrcanorum ad Sanheiem
ad ordinarios iudices, qui primū eam habebant
blandis verbis, & confiteat peccatum, & ponebant ei
exempla eam quae similes erant laesa, & enig-
sunt receptor, sic confitebat peccatum, huc tu dimitte
bat sine omni poena, liberabat à marito, & per-
uabat sua dote. Quod si molebat confitei peccatum,

tu mittebat in templū. Dicē cum ducēbat à porta
 orientali tam diu donec fatigaret, si foete vellet
 aliquid ullo confiteri, quod si sic etiam nō confite-
 batum spoliabat, omnib⁹ vestibus elegantib⁹
 quibus induita erat, d̄mducebat ignominia vestib⁹,
 demudebat ei caput, quod erat magna
 ignominia, Deinde accusabant oes mulieres
 coram quib⁹ ignominia afficiabant, sed ad hoc tabat
 ad confessionem delicti, quod si nec sic confitebat, nō
 accedebat sacerdos summus, d̄ adiacebat eam, d̄
 accipiebat vas testaceū d̄ insinuabat aqua d̄
 pubuerem imponebat. Adtra amarū scibebat
 postea nomina mulieris d̄ verba adiunctionis
 d̄ deinceps singularis literas cudentes in aqua
 d̄ ita eam potabat, si erat innocens, nō nihil in-
 comori ei accidebat, immo si antea fuisse morib⁹
 iam sanabat, si fuisset sterilis iam secunda redde-
 bat, si difficulter peperisset iam faciliter pacient, quod
 si erat nocens, tu facies eius incipiebat pallescere,
 foemine concidebat d̄ misere expiebat personis
 omnib⁹ quo etia modo moriebat adulteri qui eū ea
 eam habuerunt.

Non imponebat oleū, neq; siebat ex iurico sive ex horreto,
 quia nō erat grata Deo oblatio, sive tantum fierbat ex

in via manti rega uocem, ex hac et ostendit
quam displicat sibi iniuria.

Obsecuanda ex his primo disceimus ex hac legi maxi-
me necesse est ut in ^{omn} Reput: sit quoq; aliqua displici-
na sexus mulieris. Nihil enim Deus publica pacem
securari quia securari non pot si coniuges non sint in
se se bene compositi. Secundo. granaria non er-
untur in ea petulantia sed publice & secundum publicas
leges, huc enim lex ideo fuit latra à Deo ne manus
pro sua libidine seueret in uxori sua.

Tertio. Macili non debent conniuere ad impudicitiam
& petulantiam suam uocem, rego malum & in mu-
rito quando conniuenter ad huiusmodi peccata.

Quarto, quod licet mulier deprehensa fuit in nocti-
tamen nihil propterea malum cedebat ad macilum
quod eam hac ignominia afficerat, hoc factum
ne immineat auctoritas macilorum hanc vo-
luit securae salua & integra euga uocem eam.
Nam illa publica ignominia erat quasi poena
eius quod mulier non salis bene gesisset euga
suum macilum quod ei in aliquibus suspicio se dederat.

Duae partes huius capituli. 1 de voto abstinentia sicut sunt Nazarenorum, quibus rebus Nazarensis abstineat debeat, & quamdiu debeat hoc voluntariae. 2 Mandatum domini ad sacerdotes de forma benedictionis, qua forma sacerdotes dicteant benedictionem populo sive cum monitione castigantur quando populus erat coniunctus ad audiendum verbum Dei. Notanda ex his. Primo. q uod q
occasio huius instituti. Haec occasio est videlicet quia semper inueniebant aliqui etiam apud Ethnicos qui cupiebat strictius & magis per vires, & ut hoc facerent volebant hoc. iam quia Deus cogitabat etiam posse aliquos inuenientes in suo populo qui cuperent continentius vivere. & ideo tulit certam rationem, ne ipsi ex se ipsis rationem inueniret vellent, q tamen Deo non placeat, minime enim sine fide potest placere Deo, at fides minime certa verbo Dei iuge Deus ostendens quod placat hoc opus ei tulit rationem certam, secundum quia agere debebant. Causa finalis huius instituti erat, ut isto exercitu aspergente se ad solitam vitam sanctimoniam, hacten enim rite illa duobabat tantum p 4 septimanarum, tamen sanctimonialiter vita non cessabat, sed enim huius modi exortationes debebant spectare ad priam

vitam, Hinc Paulus dicit sicut corporis uita in secula
te erigere, ne inuenias culpandum ab aliis.
Actiones huius voti erant. et meditarentur
in lege voti, audirent, & interpretarentur deo, et
alios instituebant. Et quia in his rebus regnabat
mens prompta & libera, ideo voluit Deus ut
abstineant ab his rebus, quae perirent nostram
mentem capere & auocare, a talibus detrahendis
et virum, culturae coponit, viresque cum peccati
bus & prohibuit ipsis & publica gaudia, & pri
matas calamitatis fugeret. Nos leui monachii
volunt hinc sua vita gerere, sed ita responderet
eis. Primum si volunt in hoc sequi Regem, in
debet enim sequi in omnibus, ut Paulus Cor. 5 qui
circumcidit debitor est totius legis, Secundo ut
cum hea fuit futuorum rego ministrum ad hoc.

Tertio quia in multis pugnat ea in voluntate
hoc. 1 faciunt ex eo opus mercitorum. 2. Vocat
statim pugnaciam, ut tamquam ex pugna sancta
cedimus pugnaciam. A. 3 faciunt sua vota pug
naciam quodque gloria hunc locum, 4 Relinquent
parentes, amicos, filios, no carent, raseo ab aliis
humani: humanis traditionibus quae ibi fiunt

Nec tamen omnino exigit talus Monasterium
 nam laudandus est, si faciat qualiter insi-
 tuebat olim à sanctis ppter d'ap'ina & p'state
 nam et illis postea sumebant doctilios, &
 erant quasi scholas q'dam publicas, ita ita
 vocat Eusebius scholas Ecclesiasticas, ut lib. s
 cap. 10 histoeia Ecclesiastica. Sic in histoeia
 pri pacifica lib. i. cap. ii de his etia quadam an-
 notauit Beatus Rhenanus. Si talis ad huc hor-
 dic effet status monasticus non effet improbandus.
 Hactenus igitur ita nobis est imitandus status
 Nazareorum. 1. corporis exercitatio ut semper eocam
 ipso vivamus in omnib. diebus nisi at Zacharias
 canit Lucas. 1. Ipse n. semel nos liberavit, ego
 nos debemus nos ipsis sibi consecrare perpetuo.
 Secundo refugiamus ebrietatem, culturam corpor-
 uis potius colamus animum quam corpus.
 Et quemadmodum Nazarei debebant ab omni abstine-
 re quod verit à vite, ita & nos non tantu' debe-
 mus abstinere à vitiis, sed ab omni specie mala
 ut Paulus dicit. 1 Thessal. cap. 5 omnia ditijen-
 tissime sunt fugienda q' nobis possint occasio ha-
 dare peccandi, ut ch'ristus dicit si offenditur oculu'
 eius tu. Et quemad. debebant sibi caueere à

morticinis, ita & nos debemus fugere opera mor-
tua i. vitia q̄ occidunt animam, & etiam mor-
mos t. peccatores ut Ihesus inquit simile mor-
mos sepelire mortuos suos. Et quoniam: debuit
se se expiare is qui se se contaminauerat, & de-
novo se se sanctificare, eeligi dies exant in ultro
ita m̄hili valent oes dies iniustitia nostra si de-
flectamus ad iniuriam ad Ezechielis 18 imp.
oes iniustitia ius no recordabunt si fecerit ini-
quitate. Et quoniam: non debuit peritus abjecere
NaZarenum Dei renunciare si quando contami-
nasset se, ita & nos si quando p̄ insinuatatem la-
bimus non debemus abjecere animum, sed de-
mum nos exigere, meditari poenitentia, septies
enim peccat iustus tamen iustus surgit. Et si enim
nos peccamus, tamen Christus semper erectus est,
semper habens aditū ad Aerumnū gratiarū si volamus.
NaZarens cū expletisset tempus NaZarenum sui
debet accedere templū, & offerre aliquid. Hunc
rei sunt una causa i. ut alios similiter excitaret
ad hoc faciendū, vt declararet suam virtutē, non ta-
men ideo licet ei postea male vivere & quod si
poete deliqueret in aliquo dū fuerat NaZarens &
exparet delictū, p̄ hoc sacrificiū, hoc sacrificiū fuit

Ihesus

Iesus qui ex nobis facit Nazareos, nos sanctificat
 p mortem suam, & et si delinquamus, tamen
 ille p nobis intercedit, & nos rursum sua morte
 sanctificat, ipse factus est reuus Nazareus p
 nobis. Tristitium Nazareatus erat commune
 viis & mulierib. liberum erat omnibus hoc
 facere, p hoc denotabat quod sancti monia
 viter ad eos pertinebat, eos sunt vni in chro,
 apud eum non est respectus personarum, apud chrem
 non es secundus, neq; liber. Dominus autem famul^o
 Secunda pars capituli. Formula huc benedictionis &
 habet partes in quibus continet quicquid horum a
 Deo p coditari & expeti. Propositum verbi certi
 Dei, primo ut sacerdotes eo studiosius hanc bene-
 dictionem pponant populo tam calitus profecta.
 2. ut populus ei studiosius hanc benedictionem
 suscipiat. In iungit autem hanc benedictione faciem
 & filius quia ad illos maxime pertinebat docere
 sacrificare & benedicere populo. Observanda hys.
 Prima. Quod benedictio sacerdotum hoc in loco
 posita est, habent hanc assertant rationem, vide-
 licet, ut ad moneret populus salutem & gloriam hor-
 nem suam non pendere ab ipsis multitudine

X robore, neq; etiam ab optima illa Republica
suekkar dispositione coordinatione, sed à sola
Dei benivolentia, favore, & iustitione, illam
eugo aedentib; quibus ante ola expetenda
maxime vero & ministris uehi.

Secunda. In casta monanda essent p̄fici-
dumq; contra hostem nolunt Deus popula suū
securū ēt, neq; ullo modo nisi viciib; suis, /w
scire & intelligere eos volunt, q̄ si ip̄r non si-
mul p̄ficietur cū eis, ip̄os nihil effecturos,
neq; ullo modo confiteeros posse aduersus ho-
stem. Tertia. Ita quoq; non sat̄ est eccliam
optime constitutam ēt nisi dominus eam
consecuet & habeat aduersus tentationes &
insultus diaboli, ut auto habeat eam sedulis per-
ciens sollicitandus ēt. Quarta. Vobis eugo
iste locus maxime continua securitate caecis
& monet oem salute non à nobis /s/ à sola bene-
ditione Dei penderet. Quinta. Duo tempora
Habebi aspiciant quando huc beneplacito à sa-
dolib; conspicenda erat, cū populu p̄ficiari debuerat
& casta contra hostem monanda essent, it
an cui cultū Dei populus collectius esset, eo
monendum quod enī Diabolo & hostib; regim
chei

65.

pugnandum est non sumus faciui, non irritamus
nos haec prudenter & viciibz. sed solo Dei auxi-
lio. Alterum, ceterum quoq; Dei & Eccliam con-
sistere sola Dei benedictione & protectione.

Sexta. Ministrorum, Ecclae est non tantum do-
ceret populu, & proponebat salutem, ac necessa-
ria doctrina, sed etiam diligenter oraverat &
pleberat, ergo bona à Deo Graui & optare.

Septima. Non tantum oratura sed et compara-
tiva bona à Deo potesta sit, ne quis pulchritudine
indignum est diuina maiestate comparanda
quod bona ab eo potest utrumque enim bonum
nostrum lauditer est solus Deus, unde dominus
docuit nos orare panem nos huc quotidianum
nunca nobis hodie.

Octava. Quid autem potissimum nobis à Deo
& potestum sit pulchritudine hac benedictione
sacerdotum comprehendit. primi et honoris
Dei descendat in nos h. e. ut laetias no-
bis dona necessaria in corporalia, in spiritu
malum, hoc enim est benedictus habens.
Alterum ut custodiat nos à noxiis quippe
autem ut à peccatis praeservent.

Ierihū ut faciem suam parereat ^{sup nos h.e.}
Item dominū mediato^r & saluatorē
nōdū, qui facit & nō est nobis manipulat,
Sicut enim in facie exeat & manifestat ^{sup}
hūs erga aliquem benevolēta est enim
vultus amīni in dñe, ita ut Dneus in chro-
niobis exeat sua erga nos benevolentia & fa-
uore declarat. Quātū ^{quia} autē sumus
carnis & sanguinis ^{non} ad modū dissimiles rag-
im beatiss., multis exortib⁹ obnoxii, & sap-
delinquentes, ut non aspernet⁹ nos, sed mi-
scerat nostri, pccata clementer remittat atq;
condonat. Quintū, quia potentiissim⁹ Iu-
stis diabolū scilicet, cū omniis membris
suis habentib⁹, nos pauc⁹ vivib⁹ nostris ipsi ut-
fisteret, q̄ ipse Deus faciem suā ^{sup nos reue-}
lare velit h.e. regn⁹ & gloria nrae spu-
suo, atq; sup nos portare pacem, h.e. deponere
omnes hostes eccl̄a & regn⁹: hęc in qua
a Dno nobis capiuntur fut̄ consideranda, Non
impia sup oīs gentes, non animas inimico-
eū, non delicta & gloria mundi atq; id quod
alio caducia, sed ut sanctificet⁹ nomen Dni,
regn̄t uerbū eius in loto mundo, agnoscant

Strut,

66

poteris ep̄i sc̄ilicet poterū
et auctorit̄. deinde alios
quosq; in iumentis occi-
derit. ip̄m q; ep̄ia ino-
tacione p̄ficiatū t̄bera
poulerit in celo iude-
rum. **N** **L**e ad teūt̄ cor. **R**

chadis Ignatius Cris̄tū

R **E**cclio de v̄gantib; p̄petū. **O**
Iesus q;ui sine ges-
tione iuncta
et h̄cām p̄t̄ arēt̄ ut
q;ām m̄seruasti da n̄

Divina prudētia eti-
ma plurim̄ dēvenit ma-
trimonio sibi copula-
ta. Tanto etiā timore
v̄rū venit̄ statim ut a
considantib; ip̄o esse
non dubitarentur. can-
to studio simulacra car-
nis leticie et gōe desid-
iata v̄rginam are-
misq; m̄onificacionē
occultat. qđ etiā apud
in artū adiutari notata